

beretning *sb.*, -en, -er.

berette *vb.*, -ede.

beretelse *sb.*, -en, -er.

beretter *sb.*, -en, -e, *bf. pl.*

beretterne.

berettigede *vb.*, -ede.

berettigelse *sb.*, -n.

Dansk
Sprognævn

Årsberetning 2010

retskrivning sb., -en, -er, i
sms. retskrivnings-, fx ret-
skrivningssystem. Dansk
retslig (el. retlig) adj., -t. Sprognævn
retslæge sb., -n, -r.
retslægeråd sb., -et, rets-
lægeråd, bf. pl. -ene.
retslærd adj., itk. d.s.
retsløs adj., -t.

Dansk Sprognævns mission

Ved at indsamle og formidle viden om det danske nutidssprog hjælper og inspirerer vi alle til at udveksle oplysninger, tanker og ideer på et klart og formålstjenligt dansk.

Dansk Sprognævn er en statslig forskningsinstitution under Kulturministeriet. Sprognævnet, der blev oprettet i 1955, har til opgave på videnskabeligt grundlag at give myndighederne og offentligheden råd og oplysning om det danske sprog. Sprognævnets hovedopgaver er:

- at følge med i sprogets udvikling, fx ved at registrere nye ord
- at svare på spørgsmål om dansk sprog og sprogbrug
- at fastlægge den danske retskrivning og redigere og udgive den officielle danske retskrivningsordbog.

Forord	3
Årsberetning 2010	4
Medlemmer	4
Medarbejdere	5
Møder	6
Administration	8
Personalepolitik	9
Økonomi	9
Samarbejde med andre institutioner	10
Oplysning og rådgivning	14
Spørgsmål og svar	14
Elektronisk svarbase	15
Hjemmesiden	15
Sprogportalen sproget.dk	16
Vejledning mv.	17
Mediestrategi	17
Kampagnen "Gang i sproget"	18
Normering	20
Retskrivningsordbogen	20
Forskningsberetning for 2010	21
Forskningsudvalget	22
Interne forskningsprojekter	23
Eksternt finansierede forskningsprojekter	26
Forskningsårsværk i 2010	29
Publikationer	31
Aktivitetsplan for 2010	36
Fokusområder i de kommende 4 år	37
Regnskab for 2010	43

beretning sb., -en, -er.

berette vb., -ede.

beretelse sb., -er.

beretter sb., -en, -e, *bf. pl.*

beretterne.

berettige vb., -ede.

berettigelse sb., -n.

Dansk
Sprognævn

FORORD

Gymnasium eller *gymnasie*? Indenfor døren eller inden for døren? Nye regler for apostroffer og bindestreger. Det er blot nogle af de ændringer i retskrivningen som Dansk Sprognævns repræsentantskab vedtog i løbet af 2010. For første gang siden retskrivningslovens vedtagelse i 1997 har repræsentantskabet taget stilling til om en del af de foreslåede ændringer er principielle og derfor skal forelægges kulturministeren inden Retskrivningsordbogen kan gøres klar til udgivelse i slutningen af 2012.

Når den nye Retskrivningsordbog udkommer, er det måske sidste gang den er trykt på papir. I forbindelse med sprogkampagnen Gang i sproget blev Retskrivningsordbogen i oktober 2010 gjort tilgængelig på mobiltelefon. I slutningen af året havde mere end 7000 danskere hentet den lille gratis applikation. Retskrivningsordbogen på nettet har mere end 3 millioner søgninger om året.

I den nye rammeaftale for 2011-2014, som nævnet har indgået med Kulturministeriet, er der lagt planer for en helt ny digital fremtid for ordbogen. Hovedudgivelsen vil finde sted på nettet, og ordbogen vil blive opdateret løbende, og ikke som nu hvert femte eller tiende år. Formentlig vil ordbogen fremover blive tilgængelig på en lang række digitale platforme, tavle-pc'er, e-bogs-læsere, telefoner og andre apparater som utvivlsomt vil blive opfundet i de kommende år.

Nævnet følger udviklingen – ikke kun hvad angår sproget, men i høj grad også hvad angår ny teknologi – og gør fortsat den officielle stavning tilgængelig for alle.

Dorthe Duncker
Formand

Sabine Kirchmeier-Andersen
Direktør

Årsberetning 2010

MEDLEMMER

Repræsentantskab for perioden 1.1.2010-31.12.2010

- Center for Læseforskning – Lektor *Martin Holger Juul*
- Danmarks Lærerforening – Lærer *Greta Jørgensen*
- Danmarks Radio – Sprogredaktør *Martin Kristiansen*
- Dansk Forfatterforening – Forfatter *Ellen Boen*
- Dansk Journalistforbund – Faglig konsulent *Kirstine Baloti*
- Dansk Skuespillerforbund – Skuespiller *Henrik Petersen*
- Dansk Standard – Korrekturlæser *Helen Købke*
- Danske Dagblades Forening – Medredaktør *Michael Ehrenreich*
- Danske Skønlitterære Forfattere – Forfatter *Peter Rønnov-Jessen*
- Danske Universiteter – Professor *Jens Ulrik Andersen*
- Danske Universiteter – Lektor *Elisabeth Arnbak*
- Danske Universiteter – Lektor *Dorthe Duncker*
- Danske Universiteter – Institutleder *Johannes Nørregård Frandsen*
- Danske Universiteter – Lektor *Hans Götzsche*
- Danske Universiteter – Lektor *Eva Skaft Jensen*
- Danske Universiteter – Professor *Bolette Sandford Pedersen*
- Danske Universiteter – Professor *Torben Veith Schroeder*
- Dansklærerforeningen – Lektor (læreruddannere) *Hanne Beermann*
- Dansklærerforeningen – Gymnasielærer *Anders Pors Nielsen*
- DANTERMcentret – Professor *Bodil Nistrup Madsen*
- Det Danske Akademi – Forfatter *Søren Ulrik Thomsen*
- Det Danske Sprog- og Litteraturselskab – Seniorredaktør *Henrik Lorentzen*
- EU's sprogtenester – Oversætter *Jørn Westengaard-Holm*
- Folketingets Administration – Redaktionssekretær *Anne Jensen*
- Forbundet Kommunikation og Sprog – Forbundsformand *Per Lindegaard Hjorth*
- Foreningen Norden – Generalsekretær *Henrik Hagemann*
- Grænseforeningen – Generalsekretær *Knud-Erik Therkelsen*
- It- og Telestyrelsen – Redaktionschef *Lisann Troelsen*
- Justitsministeriet – Kontorchef *Lennart Houmann*
- Kulturministeriet – Journalist *Birgit Meister*
- Kulturministeriet – Direktør *Michael Wright*
- Uddannelsesforbundet. Lærerne i dansk som andetsprog –
Formand *Dan Sæderup*
- Lektoratsudvalget under Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling –
Lektor *Nina Møller Andersen*
- Modersmål-Selskabet – Translatør *Jørgen Christian Wind Nielsen*
- Professionshøjskolernes Rektorkollegium – Rektor *Stefan Hermann*

Statsministeriet – Konsulent *Anita Furu*
Stednavneudvalget – Instituttleder *Bente Holmberg*
Translatørforeningen – Translatør *Michael Tettinek*
TV2 – Sprog-, stemme- og værtscoach *Lisbeth Eskelund*
Undervisningsministeriet – Undervisningskonsulent *Benedicte Kieler*
Personligt medlem – Professor *Frans Gregersen*
Personligt medlem – Direktør *Jørn Lund*

Bestyrelsen for perioden 1.1.2010-31.12.2010

- Dorthe Duncker (formand)
- Bente Holmberg (næstformand)
- Stefan Hermann
- Birgit Meister
- Johannes Nørregaard Frandsen
- Torben Veith Schroeder
- Pia Jarvad (medarbejderrepræsentant)

MEDARBEJDERE

Til nævnets forsknings- og informationsinstitut har der i 2010 været knyttet følgende medarbejdere:

Videnskabeligt personale

Margrethe Heidemann Andersen, cand.mag., ph.d., forsker (fra 1.1. til 31.7.2010
80 %, herefter fuld tid året ud)

Bodil Aurstad, cand.philol., videnskabelig medarbejder, koordinator for det
nordiske koordinationsarbejde under nævnet

Jakob Halskov, cand.mag., ph.d., projektforsker (indtil 30.9.2010 projektansat med
80 %, herefter forsker fuld tid)

Pia Jarvad, cand.mag., seniorforsker (seniorordning 80 % indtil 30.6.2010, resten
af året fuld tid)

Sabine Kirchmeier-Andersen, cand.mag., ph.d., direktør

Anne Kjærgaard, cand.mag., ph.d.-stipendiat fra 1.6.2007 til 30.5.2010, herefter
ansat fra 15.6.2010 til 15.6.2011 med arbejdet vedrørende den nordiske sprog-
kampagne.

Jørgen Nørby Jensen, cand.mag., informationsmedarbejder

Anita Ågerup Jervelund, cand.mag., videnskabelig medarbejder

Ida Elisabeth Mørch, cand.mag., videnskoordinator

Line Pedersen, cand.mag., konsulent for den danske og den nordiske sprogkampagne

Marianne Rathje, cand.mag., ph.d., forsker

Ole Ravnholt, cand.mag., ph.d., seniorforsker (stedfortræder for direktøren)

Jørgen Schack, cand.mag., seniorforsker

Line Brink Worsøe, cand.mag., ph.d.-stipendiat fra 1.9.2009 til 31.8.2012

Kontorpersonale

Anette Klett, fuldmægtig (70 %)

Timelønnet medhjælp

Anne Karen Andersen, stud.mag. (fra 1.8.2010)

Katja Abel Flindt, stud.mag.

Anna Sofie Hartling, stud.mag. (barselsorlov fra 19.1.2010)

Anne-Pia Jørgensen, stud.mag. (til 4.11.2010)

Eva Marie Tang Kirk, stud.mag. (til 13.1.2010)

Daisy Grann Kjær, stud.mag. (fra 1.12.2010)

Sara Camilla Lønskov Kohl, stud.mag. (fra 1.8.2010)

Anna Kristiansen, stud.mag.

Katja Årosin Laursen, stud.mag. (fra 1.12.2010)

Signe Nordstrand Nielsen, stud.mag. (fra 1.4.2010, barselsorlov 1.9.2010)

Pelle Berg Petersen, stud.mag. (til 31.3.2010)

Nicoline Munck Vinther, stud.mag.

Nis Skaun Vraasø, stud.mag. (fra 1.2.2010)

Virksomhedspraktik

Pia Hoffmann (fra 7.6. til 7.7.2010)

Anni Renner Mortensen (fra 9.8. til 5.9.2010)

Lotte Nielsen (fra 15.11. til 12.12.2010)

Job med løntilskud

Anni Renner Mortensen, bibliotekar (fra 1.10.2010 til 31.3.2011)

Praktikanter

Signe Nordstrand Nielsen (fra 4.1. til 31.3.2010)

Katja Årosin Laursen (fra 30.8. til 30.11.2010)

Daisy Grann Kjær (fra 30.8. til 30.11.2010)

MØDER

Repræsentantskabsmøder

Repræsentantskabet holdt to møder i 2010. På det første møde 19.3.2010 behandlede repræsentantskabet årsberetning og årsplaner og fik en orientering om de planlagte ændringer i retskrivningen. På det andet møde 8.10.2010 behandlede og vedtog repræsentantskabet størsteparten af de foreslåede ændringer bortset fra en enkelt vedr. sær- og sammenskrivning af visse adverbier og præpositioner, som blev sendt tilbage til fagrådet til revurdering. Som optakt til drøftelserne af de foreslåede ændringer holdt Henrik Galberg Jacobsen et foredrag om retskrivningsændringer gennem tiden med særlig vægt på begrebet principielle ændringer med udgangs-

punkt i sin doktordisputats *Ret og Skrift* som udkom i Sprognævnets Skriftserie i maj 2010.

De ændrede arbejdsgange i den nye struktur er i alt væsentligt kommet på plads i løbet af 2010, men det har været mere tidkrævende end forventet at sikre effektive og gennemskuelige beslutningsprocesser i de nye organer. En af de vanskelige opgaver har været at fastlægge de nye organers kompetencer når det drejer sig om beslutninger der vedrører Retskrivningsordbogen.

Der er nu etableret følgende arbejdsgange:

Redaktionen fremlægger ændringsforslag for fagrådet for retskrivning. Fagrådet vurderer hvilke ændringer der skal forelægges for repræsentantskabet, herunder ændringer som kan betragtes som principielle, samt andre ændringer som fagrådet vurderer kan give anledning til diskussion i repræsentantskabet eller i offentligheden.

Repræsentantskabet præsenteres med jævne mellemrum for de påtænkte ændringer og har lejlighed til at kommentere. Da repræsentantskabet kun mødes to gange om året, foregår nogle af præsentationerne og orienteringerne via e-mail. Repræsentantskabet skal på møderne op til redaktionsperiodens slutning tage stilling til om de påtænkte ændringer er principielle og altså skal forelægges kulturministeren og undervisningsministeren.

Fagråd

Repræsentantskabet tilsluttede sig i 2010 nedsættelsen af to fagråd: fagrådet for retskrivning og fagrådet for publikationer.

Fagrådet for retskrivning

Fagrådet for retskrivning erstattede i 2010 den følgegruppe som blev nedsat af det daværende arbejdsudvalg i 2007.

Fagrådet for retskrivning skal først og fremmest godkende normændringer af ikkeprincipiel karakter i ordbogen, fx dobbeltformsændringer og ændringer i paragrafferne i Retskrivningsreglerne, og skal derudover være opmærksom på hvilke ændringer der kunne være principielle og derfor skal forelægges repræsentantskabet. Fagrådet har desuden til opgave at følge den overordnede redigering af den alfabetiske del af ordbogen og at være rådgivende mht. fx ordudvalget i ordbogen. Fagrådet er også rådgivende inden for retskrivningsspørgsmål der ikke behandles direkte i Retskrivningsordbogen, fx translitterationsregler.

Fagrådet har i 2010 bestået af lektor Eva Skafte Jensen og seniorredaktør Henrik Lorentzen, som også var medlemmer af følgegruppen, samt af direktør Sabine Kirchmeier-Andersen og redaktionsgruppen. Der er udarbejdet et kommissorium for fagrådet, og videnskabelig medarbejder Anita Ågerup Jervelund er i marts 2010 blevet valgt som formand og sekretær for fagrådet.

Redaktionsgruppen har fremlagt visse retskrivningsændringer for det samlede fagråd, især strygninger af dobbeltformer. Af eksempler på vedtagne ændringer af dobbeltformer kan nævnes: *majonæse/mayonnaise* > *mayonnaise*, *nådeløs/nådesløs*

> nådesløs, Schweiz/Svejts > Schweiz, spaghetti/spagetti > spaghetti, storetå/stortå > storetå og tonart/toneart > toneart.

Fagrådet har i alt holdt 5 møder i 2010.

Fagrådet for publikationer

Dansk Sprognævns fagråd for publikationer har til formål at udvikle og kvalitets-sikre nævnets publikationer, først og fremmest Nyt fra Sprognævnet, artikler som publiceres på nettet og diverse andre udgivelser. I forhold til Nyt fra Sprognævnet har fagrådet til opgave at godkende svar som skal offentliggøres. Derudover har fagrådet rådgivende funktion i forhold til nævnets publiceringsstrategi og den samlede publikationsportefølje. Fagrådet kan også foreslå nye publikationer.

Fagrådet består af i alt fem medlemmer. Fra repræsentantskabet deltager direktør Jørn Lund, professor Bolette Sandford Pedersen og institutleder Bente Holmberg, og fra instituttet deltager direktør Sabine Kirchmeier-Andersen og informationsmedarbejder Jørgen Nørby Jensen. Fagrådet har en funktionsperiode på 4 år og følger repræsentantskabsperioden.

Fagrådet for publikationer har i 2010 holdt 3 møder, og medlemmerne har derudover været i jævnlig mailkontakt. På sine møder har rådet primært behandlet svar og udkast til artikler mv. til Nyt fra Sprognævnet. I alt har rådet i 2010 behandlet 11 artikler og 14 svar.

Bestyrelsesmøder

Bestyrelsen har i 2010 holdt 6 møder. Bestyrelsen har hovedsagelig behandlet sager der vedrører opbygningen af smidige samarbejdsformer mellem bestyrelse, fagråd, repræsentantskab, ledelsen og instituttets medarbejdere, herunder kommissorier for fagråd, bestyrelsens forretningsorden samt retningslinjer for økonomirapportering og ledelsesinformation. Endvidere har bestyrelsen forberedt repræsentantskabsmøderne og nøje fulgt processerne omkring vedtagelsen af retskrivningsændringerne samt drøftet nævnets strategi i forhold til den nye rammeaftale for 2011-2014.

ADMINISTRATION

Kulturministeriet besluttede i slutningen af 2008 at flytte nævnets forskningsinstitut fra sin daværende placering på Københavns Universitet Amager til Kulturministeriets bygning på H.C. Andersens Boulevard 2, hvor nævnet er kommet i selskab med bl.a. Kulturarvsstyrelsen, Kunststyrelsen og Styrelsen for Bibliotek og Medier.

Flytningen fandt sted 18.5.2010 efter en større ombygning af lokalerne på H.C. Andersens Boulevard 2. Der er generelt stor tilfredshed med beliggenheden, husfællesskabet og indretningen af de nye lokaler, men indeklimaet og støjgenerne udgør en daglig belastning, ligesom afstanden til de videnskabelige miljøer på Københavns Universitet kan mærkes.

Ombygning og flytteprocessen forløb forholdsvis smertefrit og gav bl.a. mulighed for at få reorganiseret hele ordsamlingen i nye arkivskabe og skabe smukke omgivelser som også giver et fint indtryk af nævnet som institution. Desværre viste det sig at biblioteket har lidt, ikke blot under flytningen, men også under tidligere tiders skiftende opstillingsprincipper, og det er blevet nødvendigt at involvere en bibliotekar for at rette op på situationen. Samtidig skulle nævnets it-infrastruktur overdrages til Statens IT, hvilket skabte en del problemer som i skrivende stund stadig ikke er løst optimalt.

PERSONALEPOLITIK

Nævnets sikkerheds- og samarbejdsudvalg har i 2010 især fulgt processen omkring flytningen af nævnet, samarbejdet med den nye bestyrelse og repræsentantskabet samt udviklingen i nævnets økonomi.

Sideløbende med de mange faglige aktiviteter skal nævnet fortsat udvikles som organisation, og de ændrede arbejdsgange som følge af øget digitalisering, flytning og den nye administrative struktur skal fæstne sig. En APV i 2010 viste at de mange forandringer og det høje arbejdstempo har haft en negativ indflydelse på det psykiske arbejdsmiljø, og der er derfor i 2011 igangsat et forløb der skal rette op på dette. For fortsat at fastholde sit højt kvalificerede personale og tiltrække dygtige nye medarbejdere er nævnet endvidere gået i gang med en revision af lønpolitikken og især af tillægsstrukturen i samarbejde med Dansk Magisterforening. I slutningen af 2010 deltog alle videnskabelige medarbejdere i et 2-dages efteruddannelseskursus i projektledelse.

ØKONOMI

Nævnet går ud af 2010 med et overskud på 400.000 kr. Det skyldes at nævnet har budgetteret med stor forsigtighed i forhold til de udgifter der kunne opstå i forbindelse med flytningen og overgangen til Statens Administration og Statens IT. Nævnet har fået tilsagn om at beløbet kan overføres til 2011 og blive anvendt til at indhente det efterslæb der er opstået i forbindelse med flytningen i forhold til ordsamlingen og Retskrivningsordbogen.

Nævnet færdigforhandlede i 2010 en rammeaftale med Kulturministeriet for perioden 2011-2014. Aftalen indebærer at der i denne periode tilføres nævnet en særbevilling på i alt 2 mio. kr. Aftalen sætter fokus på udviklingen af et nyt forskningsområde om sproget i de nye kommunikationsformer samt på en styrkelse af arbejdet med indsamling af og forskning i nye ord. Der satses fortsat på at udvikle nye formidlingsformer, bl.a. i forbindelse med sprogkampagnen og de nordiske kampagner, og på at styrke publiceringen af nye sproglige svar på nettet. På normeringsområdet bliver den største udfordring lanceringen af den nye Retskrivnings-

ordbog i slutningen af 2012 samt efterfølgende udviklingen af metoder til løbende opdatering af ordbogen på nettet.

Den eksterne finansiering i 2010 har udgjort ca. 4 mio. kr. Heri er indregnet værdien af midler fra Københavns Universitet og Forskerskole Øst til to ph.d.-studerende som nævnet medfinansierer, og som er tilknyttet nævnet, men som formelt er ansat på Københavns Universitet.

SAMARBEJDE MED ANDRE INSTITUTIONER

Nordisk Sprogkoordination

Nordisk Sprogkoordination (NOSK) skal samordne indsatsen i arbejdet for et vel-fungerende sprogfællesskab i Norden. Formålet med koordinatorfunktionen er at øge vidensdeling og skabe synergi mellem aktiviteterne i Netværket for sprognæv- nene i Norden og koordineringen af Program for sprogkurs, dvs. universiteternes sommerkurser Nordkurs, lærernetværket Nordspråk, og de Nordiske Perler som holder kurser for journalist- og lærerstuderende. Ved at skabe kontinuitet i driften ønsker man at synliggøre det nordiske sprogsamarbejde i større grad for omverdenen. I perioden 2009-2012 skal indsatsen på sprogområdet i Nordisk Ministerråd rettes mod målgruppen børn og unge.

Nordisk Sprogkoordination havde i 2010 en bemanding på 1,2 årsværk. Hertil kommer 0,45 årsværk til ledelse af den nordiske sprogkampagne. NOSK bestod i 2010 dermed af en daglig leder (Bodil Aurstad) og flere medarbejdere i deltidsansæt- telse (Jakob Halskov, Anne Kjærgaard, Pia Jarvad og Marianne Rathje) samt konsu- lent Line Pedersen, som også er kampagneleder for den danske sprogkampagne. Den nordiske sekretær i Dansk Sprognævn (Pia Jarvad) indgår i den faste faggruppe.

Mandatperioden er udvidet til 4 år. Den nye koordinatorfunktion og de aftalte netværksaktiviteter skal derfor evalueres inden udgangen af 2012. Evalueringen påbegyndes sommeren 2012.

I 2010 blev det nordiske sprog møde arrangeret i samarbejde mellem Føroyska Málnevndin og Nordisk Sprogkoordination 26.-28. august i Tórshavn på Færøerne. Temaet for konferencen var ”Nabosprogsundervisning og nordisk sprogrøgt”.

I januar 2010 blev der etableret fem arbejdsgrupper på grundlag af projektforslag fra Netværksmødet i Finland i 2009. Arbejdsgruppernes virksomhed i 2010 har været som følger:

- Nordisk sprog og sprogforståelse i de nye kommunikationsformer (NoSSinK)
- Nordisk børneordbog på internettet
- Klarsprog
- Nordisk sprogbarometer
- Sprognævnenes svartjenester (harmonisering og udvikling af database)
- Sprog i Norden.

Der er jævnligt kontakt mellem Nordisk Sprogkoordination og ledere/programko- ordinatorer ved de Nordiske Perler, som driver en omfattende kursusvirksomhed,

primært for læreruddannelserne, men som også har ansvaret for Sprogpiloterne, som videreuddanner både tutorer og undervisere på læreruddannelserne i nabo-sprogsdidaktik. Også mellem Nordisk Sprogkoordination og projektlederen for Sprogpilotprojektet og Nordspråk er der etableret kontakt. Nordisk Sprogkoordination deltog desuden ved Nordkurs' årlige kursuslederkonference 9.-11. september.

Nordisk Sprogkoordination skal drive opsøgende virksomhed for at informere brugere om de aktiviteter som foregår i Netværket for Sprognævnene i Norden og Program for sprogkurser. NOSK har i 2010 holdt 38 foredrag og haft 16 optrædener i medierne.

Nordisk Sprogkampagne

Den nordiske sprogkampagne blev initieret under det islandske formandskab i 2009 og lanceret i april 2010 under det danske. Kampagnen består af tre hoveddele: de nordiske tiltag, de nationale tiltag og en konkurrence. I arbejdet med at styrke sprogforståelsen hos børn og unge ved særlige tiltag bidrager Nordisk Sprogkoordination som kampagneleder og koordinator for de fællesnordiske tiltag. Der er oprettet et sprogkampagneråd som et forum hvor aktørerne kan mødes og diskutere mulige tiltag. I 2010 blev der afholdt to møder i Sprogkampagnerådet.

Resultatmålene for kampagnen er:

- at synliggøre nordiske sprog og kultur med fokus på sprogforståelse (dansk, norsk og svensk)
- at børn og unge bliver opmærksomme på nordisk sprogforståelse
- at stimulere børn og unge til at lære at forstå dansk og/eller norsk og/eller svensk
- at imødekomme nogle børn og unges behov for at styrke deres sprogforståelse
- at børn og unge selv får mulighed for at komme i tale
- at give skolelærere og andre der arbejder for og med børn og unge, redskaber til at medvirke til at styrke børn og unges sprogforståelse
- at udvikle metoder der fremover kan benyttes af både børn, unge og voksne når børn og unges sprogforståelse skal styrkes.

Følgende projekter udgør hovedelementerne i den nordiske del af sprogkampagnen:

- Sprogpiloterne (www.sprogpiloter.dk)
- Norden før og nu (www.dr.dk/norden)
- Nordisk Klimadag 2010 (www.klimanorden.org)
- Norden i Bio (www.nordenibio.org)
- Tekstkompetence i Norden
(www.humaniora.sdu.dk/boernesprog/nordiskprojektbank)
- Digitalt undervisningsmateriale på iTunes U, se f.eks. (itunes.ntnu.no).

Sprogkampagnen består ud over de nordiske tiltag også af nationale tiltag. De nationale tiltag varetages af aktører der er udpeget af de nationale undervisningsministerier. Dansk Sprognævn/NOSK varetager de nationale tiltag som omfatter Danmark, Færøerne og Grønland. Kampagneledelsen i NOSK tilbyder projektlederne ved de nationale tiltag faglig bistand under kampagnens forløb.

Information om den nordiske sprogkampagne findes på netstedet nordisk-sprogkampagne.org. Sprogkampagnerådet har desuden sin egen, lukkede blog.

Europæisk samarbejde

Sprognævnet er medlem af den Europæiske Samarbejdsorganisation for Nationale Sproginstitutioner (EFNIL) og har siden 2006 været repræsenteret i organisationens bestyrelse.

Medlemsorganisationerne er nationale institutioner hvis arbejdsområder er forskning, dokumentation og strategi/politik i forbindelse med de officielt anerkendte standardsprog inden for EU's medlemslande. Der er p.t. 45 ordinære eller associerede medlemmer.

Temaet på årsmødet 2010 var sprog, sprogundervisning og teknologi, og blandt de vigtige resultater fra mødet var et initiativ til at bringe nationale sproginstitutioner og sprogteknologiforskere og -udviklere tættere sammen for at samarbejde om dels at sikre en bedre sproghåndtering i de nye medier, dels at synliggøre hvilke muligheder sprogteknologi tilbyder for sprogundervisning og -forskning. Det første møde finder sted i København i foråret.

Nævnet har siden 2009 deltaget i EFNIL's arbejdsgruppe ELM (European Language Monitor), som har til formål at udvikle et system så man løbende kan følge udviklingen i de europæiske sprogs status i fx uddannelse, forskning, medier og erhvervsliv. Ledelsen af projektet blev i slutningen af 2010 overdraget til Sabine Kirchmeier-Andersen.

Via EFNIL er nævnet også blevet deltager i EU-projektet Language Rich Europe (se nedenfor) som også sigter mod sproglige statusmålinger.

Endvidere har EFNIL lanceret endnu et projekt, EFNILEX, som har til formål at udvikle metoder til at skabe ordbøger for sprogpar hvor der ikke foreligger nogen brugbare ordbøger i forvejen.

EFNIL har en hjemmeside, www.efnil.org, hvor man kan finde yderligere oplysninger.

Kontakter med andre institutioner mv.

I september 2010 indgik nævnet en aftale med Kulturministeriet og Det Danske Akademi således at akademiet fremover påtager sig en ny rolle i sprogdebatten så litteraturens bidrag til det danske sprog og dets vækst kan styrkes.

Det er nu aftalt at Det Danske Akademi vil tage følgende konkrete initiativer:

- Dansk Sprognævn og Det Danske Akademi vil afholde et årligt møde hvor de drøfter det danske sprogs udvikling og mulighederne for yderligere fælles tiltag.
- Det Danske Akademi vil afgive skriftlige responsa på Dansk Sprognævns forslag til ændringer i dansk retskrivning.
- Det Danske Akademi vil opfordre sine medlemmer til i højere grad at deltage i sprogrelaterede arrangementer, som fx Kulturnatten eller Sprogets Dag.
- Det Danske Akademi vil opfordre danske forlag til at give Dansk Sprognævn og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab adgang til at søge ord i elektroniske udgaver af litterære værker.

Det er aftalt at de to institutioner skal holde en fælles konference i 2011.

Flere af nævnets medarbejdere er endvidere engageret i faglige selskaber og institutioner mv.:

Bodil Aurstad varetager den daglige ledelse af enheden Nordisk Sprogkoordination (NOSK). Endvidere er BA medlem af bestyrelsen i Det norske språk- og litteraturselskap (NSL), medlem af NSL's arbejdsgruppe for det editionsfilologiske publiceringsprojekt bokselskap.no og medlem af Nordisk Netværk for Editionsfilologi (NNE). Hun er medlem af Det Norske Akademi for Sprog og Litteratur og sidder i bestyrelsen for Det Norske Akademis store ordbok (NAOB). Hun har desuden været beskikket censor for Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

Margrethe Heidemann Andersen er nævnets repræsentant i Stednavneudvalget.

Pia Jarvad er nordisk sekretær og deltager i Nordisk Sprogkoordination. Hun er medlem af styregruppen for sprogportalen og medlem af Kemisk Nomenklaturudvalg. Endvidere har hun vejledt studerende i emner som afløsningsord, faste forbindelser og sprogpolitik på forskellige akademiske niveauer. Hun har fortsat samarbejdet med Grønlands Sprognævn om udvikling af en ny grønlandsk-engelsk ordbog og er medlem af ordbogsrådet for ordbogen.

Jørgen Nørby Jensen er sekretær for fagrådet for publikationer og redaktionssekretær for Nyt fra Sprognævnet. Han har desuden ført tilsyn med sprogportalen. *Anita Ågerup Jervelund* er formand og sekretær for fagrådet for retskrivning og har siden 29.4.2009 været medlem af LEDA's (Leksikografer i Danmark) bestyrelse og har ført tilsyn med sprogportalen.

Sabine Kirchmeier-Andersen (SKA) er fortsat medlem af bestyrelsen for EFNIL (siden 21.11.2006, næstformand siden 6.11.2009) og medlem af de nordiske sprognævnets sprogteknologigruppe ASTIN (siden 30.11.2006). SKA er ligeledes fortsat medlem af Københavns Universitets aftagerpanel (Nordiske Studier og Sprogvidenskab samt Det Humanistiske Fakultet) samt medlem af styregruppen for forskerskolen i uddannelsesforskning ved Københavns Universitet (FUKU). Hun har siden 2009 været medlem af aftagerpanelet for Institut for Sprog og Vidensteknologi på CBS. SKA har været vejleder for Anne Kjærgaard og medlem af et lektorbedømmelsesudvalg ved Center for Linguistics ved Aalborg Universitet. Endvidere er hun fortsat medlem af Kulturministeriets arbejdsgruppe for ledelsesudvikling og medlem af styregrupperne for sprogportalen og for forskningsprojektet CLARIN samt medlem af Terminologigruppen i Danmark.

Marianne Rathje er medlem af redaktionen for tidsskriftet Nydanske Studier (NyS) og har fortsat været censor i sprogpsykologi ved Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet. Hun har i 2010 også været censor i dansk ved Københavns Universitet samt censor ved læreruddannelsen.

Ole Ravnholt er nævnets repræsentant i It-terminologiudvalget. Han har fortsat været censor i dansk ved lærerseminarierne. Hans beskikkelse som fast, eksternt medlem af lektorbedømmelsesudvalget for dansk på lærerseminarierne udløb

30.9.2006, men er blevet forlænget ad hoc indtil den hidtidige ordning er endeligt afviklet.

Jørgen Schack er medlem af Undervisningsministeriets opgavekommission for dansk – læsning og retskrivning, bestyrelsesmedlem i Selskab for Nordisk Filologi og censor i dansk sprog ved Københavns Universitet. Han er endvidere medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Oplysning og rådgivning

SPØRGSMÅL OG SVAR

Instituttet har i 2010 besvaret 8855 sproglige spørgsmål – ca. 11 % færre end i 2009. Det var forventet at antallet af spørgsmål ville falde yderligere i 2010 i takt med at flere og flere opdager hvor omfattende en viden der findes på sproget.dk, men faldet er blevet en smule større end forventet fordi nævnet holdt lukket for svartjenesten i hele maj måned på grund af flytningen. Fratrækker man antallet af svar som nævnet normalt afgiver på en måned (i gennemsnit ca. 800 svar), viser faldet sig kun at være på ca. 2 %. Vi ser stadig en tendens til at nævnet hyppigere får spørgsmål som kræver en længere udredning, og færre spørgsmål som kan besvares rutinemæssigt.

Nævnet modtager ikke skriftlige spørgsmål pr. e-mail uden forudgående telefonisk aftale, men der er til gengæld to linjer på spørgetelefonen, hvilket giver en hurtigere og mere effektiv ekspedition af henvendelserne. Nævnet registrerer svar som vedrører nye sproglige iagttagelser, og som har særlig forsknings- eller formidlingsmæssig interesse. Antallet af registrerede svar er vokset med 198 i 2010.

Svarstatistik 2010

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Januar	1303	1351	1313	1361	1228	1516	1372	1522	1120	1040	829
Februar	1328	1191	1049	1014	1348	1337	1175	1332	923	844	772
Marts	1538	1132	977	1288	1469	1323	1387	1312	779	1086	1111
April	999	760	1088	1060	1172	1190	1092	1059	1109	694	739
Maj	1407	1235	1005	1082	961	1211	1080	1001	867	783	56
Juni	970	965	968	842	1236	1256	1028	930	780	718	963
Juli	991	972	964	1092	849	876	833	876	626	707	419
August	1215	1171	466	982	1292	1194	1394	1023	696	728	766
September	1199	1154	1141	1283	1432	1332	1337	1070	1066	930	987
Oktober	1202	1381	1183	1641	1170	1233	1612	1318	978	719	869
November	1260	1396	1107	1486	1359	1301	1604	1221	998	1019	826
December	1017	861	790	913	829	931	815	878	571	650	518
i alt	14429	13569	12051	14044	14345	14700	14729	13542	10513	9918	8855

ELEKTRONISK SVARBASE

I forbindelse med forhandlingerne om resultatkontrakten for 2007-2010 blev der afsat midler til digitalisering af tidligere afgivne skriftlige svar. I 2008 blev skanningen af de 10.000 svar i svararkivet afsluttet, og alle svar er lagt ind i nævnets svarbase. Det kræver imidlertid stadig en stor indsats før svarene er bearbejdet og klar til at blive lagt ud fx på sproget.dk, og det kræver fortsat en stor indsats at integrere svarbasen i det daglige arbejde så al information om de afgivne svar er tilgængelig for alle medarbejdere med ganske få museklik.

Nævnet har derfor startet et svarbaseprojekt som skal løbe over de kommende 4 år under ledelse af Margrethe Heidemann Andersen. Projektets formål er at sikre at svartjenesten er det primære sted for nævnets medarbejdere når der skal rådgives og oplyses om det danske sprog. Det er her man kan finde alle tidligere afgivne spørgsmål og svar, det er her man kan finde oplysninger om hvad kolleger har skrevet i klummer og fortalt i interview i tv og radio, og det er her man kan finde inspiration til formidlings- og forskningsartikler. Udgangspunktet er at den enkelte medarbejder er fortrolig med såvel indtastning som søgning i svarbasen, og at den enkelte medarbejder altid opdaterer svarbasen når han eller hun har oplyst om sprog i medierne.

I løbet af 2010 er alle registrerede svar fra svarprotokollerne 2007-2008 lagt ind, og indtastningen af nøgleord fra Nyt fra Sprognævnet 2006-2010 er påbegyndt. Desuden modtager alle medarbejdere i slutningen af hver måned en liste over de svar der er blevet oprettet eller redigeret i svarbasen i månedens løb.

Alle klummer som har været bragt i Jyllands-Posten, er lagt ind og publiceret på sproget.dk. Der er etableret rutiner til håndtering af fejl i det indskannede materiale, og medarbejderne har været på kursus i systemet.

Svarbasen vil således med tiden komme til at indeholde alle de oplysninger som Sprognævnet har givet til offentligheden, og dermed bidrage til at de relevante informationer, fx i forbindelse med svartjenesten, kan findes endnu hurtigere og mere pålideligt, ligesom man hurtigere vil kunne danne sig et overblik i forbindelse med et forskningsprojekt. Svarbasen er tæt knyttet til det nordiske databaseprojekt der søger at gøre svarene tilgængelige på tværs af de nordiske sprog, og til sproget.dk hvor en stor del af svarene bliver offentliggjort.

Svarstatistik	2008	2009	2010
nye svar	83	244	198

HJEMMESIDEN

Antallet af besøg i gennemsnit pr. dag på Sprognævnets hjemmeside er i 2010 faldet med 600 til 2100.

I efteråret 2009 blev nævnets nye hjemmeside lanceret. Siden præsenterer først og fremmest nævnet og dets virksomhed, dets forskningsprojekter, nævnets vigtig-

ste produkter – Retskrivningsordbogen og Nye ord i dansk – samt svartjenesten og nævnets forskning. Den vigtigste indgang til sproglig rådgivning og opslagsværker på nettet er fortsat først og fremmest sproget.dk. I 2010 har sprogekampagnens hjemmeside ligeledes trukket læsere væk fra siden.

Samlet set har nævnets websteder dog stadig en meget fin eksponering, og det er tydeligt at de bliver besøgt flittigt – i 2010 mere end 5,6 mio. gange.

dsn.dk (Dansk Sprognævn)	2008	2009	2010	Hele 2010
daglige besøg	2900	2700	2126	775.990
RO på nettet (Retskrivningsordbogen)	2008	2009	2010	Hele 2010
daglige søgninger	9000	10.714	9311	3.398.515
noid.dk (Nye ord i dansk)	2008	2009	2010	Hele 2010
daglige søgninger			35	12.775
sproget.dk	2008	2009	2010	Hele 2010
daglige besøg	2384	3887	3894	1.421.310
nosk.dk (Nordisk Sprogkoordination)	2008	2009	2010	Hele 2010
daglige besøg			19	6.935
Besøgende/søgninger i alt				5.615.525

SPROGPORTALEN SPROGET.DK

Arbejdet med sprogportalen begyndte i 2005 som et samarbejde mellem Sprognævnet og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL) med en særlig bevilling til styrkelse af det danske sprog.

Sprogportalen har til formål:

1. at give professionel sproglig hjælp, altså at give råd og vejledning om sproglige problemer, samt formidle forståelse om svære emner
2. at give adgang til officielle og autoritative opslagsværker
3. at skabe øget sproglig bevidsthed, bl.a. mht. nuancer, præcision og sprogets virkning, fx ved at udnytte netmediets muligheder, bl.a. ved at betone de interaktive aspekter
4. at synliggøre dansk sprog og Sprognævnets og DSL's arbejde med sproget.

2010 har været et godt år for sproget.dk med flere brugere og mere nyt indhold, bl.a.:

- Sprogtemaerne Etymologi og Dialekter
- Sprogtema om nye ord
- Nye quizzer om etymologi, dialekter og chat
- Politikens sprogklummer "Sprogligt"
- Afdelingen "Gamle fagudtryk" i Ordmuseet
- Sprogbrevet DR
- Smid en smutter
- Sprogklummer fra Jyllands-Posten, skrevet af medarbejdere ved Dansk Sprognævn

- Stavning af russiske navne.

I slutningen af 2010 indledtes et samarbejde med KathArt om at give sproget.dk et visuelt løft, bl.a. ved at gøre forsiden og underforsiderne mere visuelt udtryksfulde.

Antallet af besøgende lå i 2010 på ca. 3900 om dagen, svarende til ca. 1,4 mio. besøgende om året. Nærmere undersøgelser af netstatistikkerne viser at der ikke kommer så mange nye brugere til, men at de til gengæld bruger længere tid på siden. "Sproget.dk" lå i "Bedst på nettet" i 2010 på en 1.-plads hvad angår brugertilfredshed (over 90 % tilfredse brugere), og på en 5.-plads hvad angår vurderingen af kvalitet.

VEJLEDNING MV.

Medarbejderne i Sprognævnet har holdt foredrag og har medvirket i radio og tv med oplysning om nævnets virksomhed og om sprog(problemer) i almindelighed.

Nævnet har haft besøg af skoleelever, studerende fra de højere læreanstalter og grupper af sproginteresserede; alle er blevet orienteret om nævnets virksomhed.

Desuden har studerende og forskere konsulteret nævnet i forbindelse med formulering og udarbejdelse af opgaver, specialer, eksamens-, ph.d.- og forskningsprojekter og har fået vejledning af nævnets ansatte.

I foråret 2010 og efteråret 2010 har 3 praktikanter fra Københavns Universitet været tilknyttet nævnet i 3-4 måneder hver.

MEDIESTRATEGI

Instituttet udarbejdede i foråret 2007 en mediestrategi som blev endeligt vedtaget i arbejdsudvalget i efteråret 2007. Målet er at opnå større synlighed i medierne, at få nævnets budskaber frem på den mest hensigtsmæssige måde, at sikre bred viden om nævnets optræden i offentligheden blandt medarbejderne og at sørge for at pressehenvendelser dirigeres hen til de relevante medarbejdere. Nævnets interne medieservice skanner hver dag aviserne for nyheder som involverer nævnet, og fokus på nyheder til nævnets hjemmeside og sprogportalen er en fast del af nævnets ugentlige rutiner.

Nævnet har fortsat aktiviteterne med en sprogklumme i Jyllands-Posten og deltaget som sprogekspert i radioprogrammet Sproglaboratoriet på DR's P1. Endvidere leverer nævnet et fast bidrag til bladet Dansk, som udkommer 4 gange om året, samt sproglige indslag i radioprogrammet P4 Formiddag (DR) og deltagelse i DR's radioprogram Sprogminuttet der sendes hver dag.

Som led i sprogkampagnen Gang i sproget har nævnet i 2010 samarbejdet med DR om en tv-serie om det danske sprog som sendes i marts 2011. Med dette er alle mål som blev formuleret i nævnets mediestrategi, blevet opfyldt.

Nævnets medarbejdere, direktør og formand har i 2010 givet 27 interview i radioen, 10 interview i tv, 62 interview i aviser og blade og fået optaget 1 kronik og 12 klummer. Derudover er der blevet holdt 63 foredrag, afholdt 11 kurser og modtaget 3 besøg af grupper (studerende, foreninger osv.) som er blevet vist rundt i instituttets lokaler og har hørt foredrag om nævnet.

Nævnet har leveret 50 % flere indslag i medierne i 2010. På grund af de to nye projekter sprogkampagnen Gang i sproget og Nordisk Sprogkoordination er medieaktiviteten i 2010 yderligere intensiveret så den samlede medieaktivitet i 2010 er fordoblet i forhold til 2009.

Mediestatistik	2008	2009	2010
Interview radio	22	16	27
Interview tv	3	5	10
Interview aviser/blade	37	30	62
Kronikker	4	2	1
Læserbreve/debatindlæg	6	0	5
Klummer	6	11	12
Foredrag/poster	27	29	63
Kursus/besøg	1	9	14
i alt	106	102	194

KAMPAGNEN "GANG I SPROGET"

Som opfølgning på rapporten "Sprog til tiden" (2008) besluttede regeringen at iværksætte en kampagne der øger opmærksomheden om det danske sprog. Dansk Sprognævn blev derfor bedt om at stå for kampagnen i samarbejde med Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, DR og Danstlærerforeningen. Kampagnen, som har fået navnet "Gang i sproget", blev skudt i gang 14. september 2010 med en velbesøgt åbningskonference på Nationalmuseet i København.

Overordnet set skal kampagnen skabe større bevidsthed om hvad et sprog er, hvilken betydning det har for den enkeltes personlige, sociale og kulturelle udvikling, samt hvorfor og hvordan sproget forandrer sig.

Kampagnens mål er at skabe accept af og respekt for forskellige former for sproglig variation, fx dialekt, kunstnerisk sprog, fremmedsprog, ungdomssprog, fagsprog, det talte sprog, det skrevne sprog, tegnsprog osv. Samtidig vil kampagnen formidle forståelse for at en vis standardisering er nødvendig for at opnå en smidig og klar kommunikation. Kampagnen skal blandt andet på en underholdende måde illustrere forskellige former for sprogbrug og udvikle danskernes sproglige fantasi og situationsfornemmelse.

Kampagnens økonomi

Der blev bevilget 900.000 kr. i 2009, 1 mio. kr. i 2010 og 1 mio. kr. i 2011. Kampagnen blev officielt skudt i gang i september 2010 og løber frem til 31. maj 2012.

Kampagnens basisbevilling suppleres af næsten lige så mange supplerende ydelser fra de deltagende institutioner og forskellige andre aktører hvilket har medført at det effektive budget er ca. dobbelt så stort som den givne bevilling. På denne måde har det været muligt at gennemføre et stort antal gode og gavnlige aktiviteter med fin synlighed og effekt.

Åbningskonferencen 14. september 2010

Kulturminister Per Stig Møller åbnede kampagnen med en konference med temaet ”sprogglæde”. Blandt foredragsholderne var professor Frans Gregersen, Københavns Universitet, professor Ole Fogh Kirkeby, CBS – Handelshøjskolen i København, skuespiller Bo Hårdell, Center for Tegnsprog og Tegnstøttet Kommunikation, skoleinspektør Jens Raahauge, Dansk lærerforening, daglig leder af Nordisk Sprogkoordination Bodil Aurstad, forfatter og oversætter Thomas Harder og freestylerapper Per Vers.

Konferencen havde ca. 100 deltagere og fik fin pressedækning både i radio, tv og aviserne.

De første 3½ måned af kampagnen (september til december) er forløbet meget tilfredsstillende med stor respons og dialog. De overordnede målbare resultater fordeler sig således:

Presseomtale (infomedia ”Gang i sproget” og www.gangisproget.dk)	210
Omtale i tv og radio	10
Besøg www.gangisproget.dk	160.000
Test din sprogalders-quiz	200.000
Youtube-visninger af kampagnens egne videoer	11.500
Facebook-indlæg fra kampagnen	35
Fans på kampagnens Facebook-side	2.680
Omtale af kampagnen på blogs	85
Hyr en sproghøj – foredrag for gymnasier og folkeskoler	45
Retskrivningsordbogen på mobil – downloads	7.000
Forfatterbesøg i folkeskolen	13
Besøg på Kulturnatten	600-800

Ud over disse målbare områder har der desuden været stor aktivitet med møder om samarbejdstiltag med andre institutioner/virksomheder/aktører: Det Danske Akademi, Syngelystkampagnen, Læselystkampagnen, Post & Tele Museum, Sprog-museet, Skolestyrelsen, Kommunikationsforeningen og mange flere.

Presseomtalen var i alt væsentligt positiv, dog var der også negative reaktioner på budskabet om tolerance, og nogle mente at kampagnen tog for meget udgangspunkt i de unges sprog. Da målgruppen først og fremmest er de unge, var denne reaktion forventelig. Det lykkedes i høj grad at skabe debat, og de mange besøgende på kampagnens hjemmeside viser at den vinkel vi har valgt, har skabt stor interesse. Antallet af besøgende er usædvanlig højt for en side af denne karakter, og kampagnesiden er af webbureauet Kathart, som har stået for webudvikling og -design, blevet tilmeldt en konkurrence om årets bedste kampagnesite.

Sprogforedragene for elever i gymnasiet og folkeskolens ældste klasser i projektet *Hyr en Sproghaj* blev revet væk på 14 dage, og evalueringerne har været særdeles positive.

Også Retskrivningsordbogen på mobiltelefonen er blevet en succes med 7000 downloads ved årets slutning efter blot 2½ måned. Pt. bliver der hentet ca. 100 apps om dagen.

Det er i høj grad lykkedes at gøre kampagnen til en instans der synliggør gode sproginitiativer som kan få markedsføring og vind i sejlene ved at blive lanceret som en del af sprogkampagnen. Styregruppen vurderer i hvert enkelt tilfælde om initiativet er af en sådan kvalitet at det kan indpasses i sprogkampagnens overordnede koncept.

Normering

RETSKRIVNINGSORDBOGEN

Den nye Retskrivningsordbog, som skal udkomme i slutningen af 2012, er en helt ny ordbog med et fuldstændig ajourført ordforråd, dvs. nye opslagsord tilføjes, og forældede ord stryges. Af hensyn til brugervenligheden indføres der ordidentificerende betydningsangivelser ved et meget stort antal opslagsord, og der indføres orddelingsangivelser på alfabetisk plads. Ordbogen gøres også mere brugervenlig på en række andre punkter, fx ved at indføre flere eksempler på ordenes brug, ved at angive flere bøjningsoplysninger ved ordene (fx præsensformer ved verberne) og ved at oplyse om sammensætningsformer ved flere opslagsord.

Redaktionsgruppen består af Anita Ågerup Jervelund (projektleder), Jørgen Schack, Jørgen Nørby Jensen og Margrethe Heidemann Andersen. På grund af strukturændringer i Sprognævnet er følgegruppen, som blev nedsat af det daværende arbejdsudvalg i 2007, blevet erstattet af et fagråd (Fagråd for retskrivning). Fagrådet har i 2010 bestået af Sabine Kirchmeier-Andersen, Eva Skafte Jensen, Henrik Lorentzen samt redaktionsgruppen. Der er udarbejdet et kommissorium for fagrådet, og Anita Ågerup Jervelund er i marts 2010 blevet valgt som formand og sekretær for fagrådet.

I 2010 har hovedparten af redaktionsarbejdet drejet sig om redigering af den alfabetiske del af ordbogen, og redaktionsgruppen har således i 2010 redigeret ca. 22.000 artikler. I alt er der redigeret ca. 33.000 artikler, hvilket svarer til lidt mere end halvdelen af ordbogen. I slutningen af 2007 påbegyndte studentermedhjælpere og praktikanter arbejdet med at markere orddeling for hvert enkelt opslagsord, og dette arbejde tog for alvor fart i løbet af 2009 og blev afsluttet i 2010.

Redaktionsgruppen har desuden fremlagt visse retskrivningsændringer for det samlede fagråd, især strygninger af dobbeltformer. Af eksempler på vedtagne

ændringer af dobbeltformer kan nævnes: *majonæse/mayonnaise* > *mayonnaise*, *nådeløs/nådesløs* > *nådesløs*, *Schweiz/Svejts* > *Schweiz*, *spaghetti/spagetti* > *spaghetti*, *stortå/stortå* > *stortå* og *tonart/toneart* > *toneart*. Fagrådet har i alt holdt 5 møder i 2010.

En række principielle retskrivningsændringer, som er blevet drøftet og vedtaget på møder i følgegruppen/fagrådet i årene fra 2007 til 2010, er blevet behandlet på repræsentantskabsmøderne 19.3.2010 og 8.10.2010, og de ventes indført i Ret-skrivningsordbogen 2012 når de er blevet godkendt af kulturministeren (i samråd med undervisningsministeren). Af eksempler på disse principielle ændringer kan nævnes: indførelse af *-ie* ved siden af *-ium* ved ca. 40 ord, fx *akvarium* > *akvarium/akvarie*, *gymnasium* > *gymnasium/gymnasie* og *territorium* > *territorium/territorie*, ændring af brugen af bindestreger i sammensætninger med forkortelser mv., fx *S-togs-station* > *S-togsstation* og *e-mail-adresse* > *e-mailadresse*, og indførelse af valgfrihed mellem store og små bogstaver i appellativiske initialforkortelser, fx *BNP* > *bnp/BNP*, *dvd* > *dvd/DVD*, *it* > *it/IT* og *tv* > *tv/TV*.

Fra oktober 2010 har man kunnet hente Retskrivningsordbogen (3. udg., 2001) gratis ned på sin mobiltelefon. Dansk Sprognævn har i samarbejde med firmaet EMP udviklet en applikation der kan bruges på mere end 200 telefonmodeller, bl.a. iPhone og telefoner med styresystemet Android. Ordbogen tilbyder bl.a. anvendelse uden forbindelse til internettet, hurtig søgning (ordhjul) og en ”mente du”-funktion. Projektet er en del af sprogkampagnen Gang i sproget.

Nævnet kan konstatere at der foretages i gennemsnit 65.180 søgninger om ugen i Retskrivningsordbogen på nettet. Dvs. ca. 3,4 mio. søgninger i 2010 (via www.dsn.dk eller www.retskrivningsordbogen.dk) – et fald på 500.000 i forhold til 2009.

RO på nettet	2008	2009	2010	Hele 2010
daglige søgninger	9000	10714	9311	3.398.515

Forskningsberetning 2010

Ifølge sprognævnsløven har Dansk Sprognævn ”til opgave at følge det danske sprogs udvikling, at give råd og oplysninger om det danske sprog og at fastlægge den danske retskrivning” og er forpligtet til at ”arbejde på videnskabeligt grundlag”. Desuden er Dansk Sprognævn omfattet af lov om forskning ved arkiver, biblioteker, museer mv. der gælder for ”visse (...) institutioner under Kulturministeriet, hvor forskning er en væsentlig forudsætning for varetagelsen af institutionens hovedopgave”. Sprognævnets forskning har altså det strategiske sigte at tilvejebringe, vedligeholde og forny det videnskabelige grundlag for at løse nævnets opgaver, og nævnet er især pålagt en forpligtelse til at ”indsamle nye ord, ordforbindelser og ordanvendelser, herunder forkortelser”.

Men det strategiske formål kan ikke indfris alene ved de bundne forskningsopgaver, for de retter sig først og fremmest imod at vedligeholde det etablerede grundlag. Det er naturligvis en vigtig opgave for nævnet. Men det danske sprogs udvikling kan og bør ses under mange forskellige synsvinkler der på forskellig vis bidrager til oplysnings- og normeringsvirksomheden. Både det danske sprog og det danske sprogsamfund forandrer sig. Derfor er de problemer som danske sprogbrugere søger råd og oplysning om, ikke de samme til alle tider, og de normer der skal oplyses om og tages hensyn til i udarbejdelsen af den danske retskrivning, ligger ikke fast én gang for alle, men er i stadig forandring.

Det gør det nødvendigt at udvikle og forny det videnskabelige grundlag for Sprognævnets virksomhed. Derfor indgår Sprognævnet i samarbejde med andre forskningsinstitutioner om forskning og forskeruddannelse, derfor har nævnets forskere og seniorforskere tid til personlig forskning, derfor prioriterer nævnet ph.d.-stipendier højt, og derfor støtter nævnet at medarbejderne søger om fondsstøtte til deres personlige forskningsprojekter.

FORSKNINGSUDVALGET

Medlemmer

Professor, dr.phil. *Hanne Ruus*, Københavns Universitet, udpeget af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.

Seniorforsker, dr.phil. *Karen Skovgaard-Petersen*, Det kongelige Bibliotek, udpeget af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.

Seniorforsker, cand.mag. *Jørgen Schack*, valgt af nævnets videnskabelige personale, og udvalgets sekretær.

Møder

Sprognævnets forskningsudvalg har kun holdt ét møde i 2010 om instituttets forskningsplaner og resultater.

Udvalget kunne med tilfredshed konstatere at forskningsproduktionen også i 2009 havde været høj, og at nævnets planer om at skabe bedre muligheder for at udgive fagfællebedømte artikler var gennemført. I forbindelse med forskningsberetningen for 2009 blev det bemærket at nævnets indsats i forbindelse med projektet DK-CLARIN burde fremhæves endnu mere. Nævnet kunne i det hele taget med fordel anlægge en mindre beskeden stil i både forskningsberetningen og resultatkontrakten.

Udvalget behandlede tillige nævnets første udkast til rammeaftale 2011-2014 og bemærkede bl.a. at der kunne være behov for mere samarbejde mellem nævnets medarbejdere i form af fælles forskningsprojekter, og at der evt. kunne være vanskeligheder med at finansiere den fremadrettede forskning på grund af den skærpede konkurrence om de statslige forskningsmidler.

Forskningsressurser

Ordsamlingen er i 2010 vokset med 1965 indtastede excerpter. Dette er ca. 1500 excerpter færre end i 2009. Nedgangen skyldes at både medarbejdere og studenter har brugt meget tid på flytning af nævnet. Desuden er der et tilskud af 600 excerpter fra den automatiske søgning via Ordtrawleren, men kun ca. 40 % af dem repræsenterer egentlige nye ord. Samlingen rummer derfor nu omkring 972.000 belæg. Der er i den nye rammeaftale 2011-2014 sat ekstra ressourser af til at sætte yderligere skub i ordindsamlingen.

Svarsamlingen: Svar der anses for særlig relevante, fx fordi de ikke kan findes i gængse ordbøger og håndbøger, eller fordi de afspejler nye udviklinger i sprognormer og sprogproblemer, registreres i en database som i 2010 er vokset med 198 svar.

Svarsamlingen og svartjenesten tildeles ikke selvstændig forskningstid, men svarene, især de der registreres, repræsenterer ofte et stykke forsknings- og udredningsarbejde, og samlingen er således et vigtigt kildemateriale for forskning i sprognormernes udvikling.

Korpusressurser

Nævnet har indgået aftaler med Infomedia og med Folketinget om løbende leverancer af tekstmateriale som lægges ind i nævnets korpusværktøj Ordtrawleren (se nedenfor).

Fra Infomedia har nævnet modtaget følgende:

Infomedia 2004-2005: 39,6 mio. løbende ord (26/12 2004 – 1/10 2005)
Infomedia 2007-2008: 90,1 mio. løbende ord (9/10 2007 – 11/10 2008)
Infomedia 2008-2009: 68,3 mio. løbende ord (12/10 2008 – 1/10 2009)
Infomedia 2009-2010: 82,6 mio. løbende ord (2/10 2009 – 11/9 2010)
Infomedia 2010-2011: 34,3 mio. løbende ord (12/9 2010 – 15/1 2011)

Altså i alt 315,1 mio. løbende ord i perioden 2004-2011. Alle tekster er automatisk opmærket med ordklasseoplysning.

Leverancerne fra Folketingstidende er fordelt således:

2000: 1,48 mio.
2001: 3,87 mio.
2002: 4,62 mio.
2003: 5,11 mio.
2004: 4,82 mio.
2005: 2,25 mio.
2008: 6,07 mio.
2009: 6,19 mio.
2010: 1,36 mio.
I alt 35,7 mio. løbende ord. Ikke opmærket.

Materialet suppleres med korpusmateriale fra CLARIN-DK (se nedenfor) og vil efterhånden blive brugt til automatisk ekstraktion af nye ord og vendinger og til forskellige tekstlingvistiske undersøgelser.

Forskning i sprog og norm

I forbindelse med udarbejdelsen af den kommende udgave af Retskrivningsordbogen har redaktionsgruppen bestående af Anita Ågerup Jervelund, Margrethe Heidemann Andersen, Jørgen Schack og Jørgen Nørby Jensen foretaget grundige undersøgelser af ordforrådet med henblik på at identificere og motivere nødvendige ændringer i retskrivningen. Arbejdet har resulteret i ca. 20 interne arbejdsrapporter som blev forelagt fagrådet i 2010. Derudover er en række principielle retskrivningsændringer blevet behandlet af fagrådet, bestyrelsen og repræsentantskabet med udgangspunkt i interne arbejdsrapporter. En af disse ændringer, som drejer sig om sær- og sammenskrivning af forbindelser som *inden for/indenfor* og *uden for/udenfor*, fik særlig opmærksomhed i repræsentantskabet, og derfor er det planen at der i 2011 skal udkomme en artikel der gennemgår baggrunden og forskningen bag denne ændring.

Nye ord og automatisk excerpering

I løbet af 2007 og 2008 har Jakob Halskov i samarbejde med Pia Jarvad implementeret og videreudviklet den første prototype af nævnets automatiske excerperingsprogram, *Ordtrawleren*.

Programmet gennem søger en stor samling af tekster fra 45 aviser og blade i databasen Infomedia og forsøger med forskellige metoder, bl.a. statistiske, at identificere nyordskandidater som derefter automatisk kan gemmes som excerpter med eksempler og andre relevante oplysninger i ordbasen.

Nævnet har indgået en aftale med Infomedia om løbende tekstleverancer på 10 mio. ord pr. måned. Basen vil således omfatte ca. 120 mio. ord ved årets slutning og øges med 120 mio. ord om året fremover. Programmet har en interaktiv webgrænseflade så instituttets medarbejdere kan filtrere ord og vendinger og sammenligne ordforekomster automatisk med bl.a. ordbasen, Retskrivningsordbogen og nyordsbasen. Herefter kan de validerede nye ord overføres direkte til ordsamlingen. Projektet med Ordtrawleren har allerede på nuværende tidspunkt givet ny indsigt i hvordan orddannelse foregår i praksis. Trods automatisk frasortering af over 500.000 eksisterende ordformer indeholdt første måneds bruttoliste over 30.000 nye ordformer.

Hver måned finder Ordtrawleren et nogenlunde konstant antal nye ord, til trods for at den samlede liste er akkumulativ, dvs. at ord som er fundet i de forudgående måneder, automatisk filtreres fra. Det store flertal af ordformerne på bruttolisten er naturligvis uinteressante varianter af *0-2-nederlaget* (en konstruktion der i sig selv kan generere tusindvis af ordformer). Heldigvis kan man fra bruttolisten udtrække stærkt begrænsede delmængder af mere lovende nyordskandidater ved hjælp af forskellige filtreringskriterier som frekvens og samforekomst med såkaldte signalord, dvs. ord som typisk forekommer sammen med de nye ord (fx *såkaldt*, *dvs.* og lign.)

Ordtrawlerens præcision blev i løbet af 2010 forbedret og evalueret af Jakob Halskov og Pia Jarvad, og denne evaluering er udmøntet i 2 artikler og en poster ved en international konference. Postersessionen har resulteret i en engelsksproget artikel i konferencerapporten.

Staveundersøgelse

Anita Ågerup Jervelund og Jørgen Schack arbejder med en staveundersøgelse, hvor 755 elevers retskrivningsprøver (FSA 2008) gennemgås og analyseres. Undersøgelsen sammenlignes med en lignende undersøgelse foretaget af Danmarks Pædagogiske Institut (DPI) i 1978 for at se om der i løbet af de sidste 30 år er sket ændringer i elevernes stavefærdighed. Hvilke stavfejl laver eleverne i dag? Er det de samme fejl som for 30 år siden? Hvilke prøveord er svære, hvilke er lette og hvorfor? Og er det rigtigt at eleverne i dag er dårligere stavere end tidligere?

En del af resultaterne er publiceret i Dansk Noter 3/2010 og på Sprognævnets hjemmeside, og i et interview med Anita Ågerup Jervelund i Dansk 3/2010. Derudover har Anita Ågerup Jervelund og Jørgen Schack i 2010 holdt 2 foredrag om undersøgelsen.

Personlige forskningsprojekter

Jørgen Schack arbejder på en afhandling med arbejdstitlen *Danske nominaler*. Afhandlingen omfatter en række artikler om forskellige nominaltypers struktur og semantik samt artikler om orddannelse, herunder dannelse af varemærker o.l.

Ole Ravnholt har i 2010 fortsat sit projekt *Meddelelsesstrukturen i dansk*, delvis finansieret ved en toårig rammebevilling fra Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation (tidl. Statens Humanistiske Forskningsråd).

Pia Jarvad har fortsat arbejdet med *Nye ord i dansk*. Arbejdet med at ajourføre ordbogen som en ”levende nyordsordbog på nettet” er startet, og Pia Jarvad og Jørgen Nørby Jensen udarbejder løbende nye artikler. Projektet er tæt knyttet til arbejdet med Ordtrawleren. Pia Jarvad arbejder endvidere med et projekt om konkurrence mellem afløsningsord og importord i nyordsdannelsen.

Sabine Kirchmeier-Andersen arbejder med hhv. et dansk, et nordisk og et europæisk sprogbarometer. Hun overtog i slutningen af 2010 projektledelsen af EFNIL's sprogbarometer European Language Monitor, som er en kortlægning af sproglovgivning og modersmålenes, minoritetssprogenes, nabosprogenes og fremmedsprogenes status i skole, højere uddannelse, erhvervsliv og kultur.

I det nordiske projekt arbejdes der med at sammenligne sprognævnenes årlige sprogstatusrapporter, først og fremmest dem i Norge og Sverige, og med at finde fælles indikatorer. Der er planer om at etablere samarbejde med de enkelte landes nationale statistikbureauer, fx Danmarks Statistik, for at identificere de områder hvor man kan indsamle data som er relevante for sproglige statusmålinger. Projektet er blevet integreret i Kulturministeriets kulturstatistikprojekt.

Blandt aktiviteterne i 2010 er et foredrag på et sprogbarometerseminar arrangeret af Språkrådet i Oslo om det danske projekt og de europæiske sprogbarometerprojekter.

I slutningen af 2010 kom Sprognævnet med i et EU-projekt, Language Rich Europe, som også ser på sprogenes status, men fra en flersproglig vinkel. Her er formålet bl.a. at måle hvor godt landene lever op til EU's målsætning om at hver borger skal kunne mindst 3 sprog: modersmålet og to fremmedsprog.

Marianne Rathje arbejder på forskningsprojektet ”Chat- og sms-sprog i skolebørns stile – har chat- og sms-sproget bredt sig til andre genrer, og hvilken betydning vil dette i så fald have for fremtidig dansk ortografi?”. Hun er projektleder for et nordisk samarbejde om sproget i de nye kommunikationsformer (NoSSINK) og arrangerede i efteråret et nordisk seminar om dette emne bl.a. med henblik på at udarbejde en ansøgning til et større forskningsprojekt (se nedenfor).

Margrethe Heidemann Andersen arbejder på forskningsprojektet ”Særskrivning og sammenskrivning i moderne dansk”. På baggrund af et større materiale bestående af avisartikler, stile og debatter på internettet undersøges mængden af særskrivningsfejl i dansk, og det undersøges hvilke faktorer der har betydning for om der særskrives, fx sammensætningens ordklasse, længde og etymologi. Antallet af særskrivningsfejl sammenlignes med andre fejltyper, fx r-fejl, i det indsamlede materiale, og der foretages også sammenligninger med tilsvarende nordiske undersøgelser.

EKSTERNT FINANSIEREDE FORSKNINGSPROJEKTER

Ph.d.-projekter

Sådan skriver vi – eller gør vi?

En undersøgelse af de tekstlige effekter af to sprogpoltiske projekter i Danmarks Domstole og Københavns Kommune og af årsagerne til projekternes gennemslagskraft (Anne Kjærsgaard)

Afhandlingens emne er sprogpoltiske projekter i den offentlige sektor, dvs. projekter der har haft til hensigt at regulere medarbejdernes sproglige adfærd (særligt skriftsprog) vha. bestemte midler og med bestemte mål for øje.

Der er gennemført to casestudier af sprogpoltiske projekter iværksat i hhv. Københavns Kommunes Teknik- og Miljøforvaltning og Danmarks Domstole. Med udgangspunkt i en opfattelse af de to projekter som organisationsforandringsprojekter er det undersøgt hvilke tekstlige effekter man kan påvise af projekterne, og hvorfor projekterne har haft en bestemt gennemslagskraft i forhold til de undersøgte tekster.

Afhandlingen blev indleveret juni 2010 og forsvaret december 2010. Projektet var et samfinansieret ph.d.-stipendium med bidrag fra Dansk Sprognævn, Københavns Universitet og Kulturministeriets ph.d.-pulje.

Det der ikke findes – endnu!

En kvalitativ undersøgelse af moderne dansk orddannelse i et integrerende perspektiv (Line Brink Worsøe).

Ph.d.-afhandlingens emne er de dynamiske og kreative processer der foregår når vi som mennesker får nye situationer til at give mening for os selv og andre. Projektet er sprogpsykologisk lagt an som en beskrivelse af de socialpsykologiske processer og bevægelser der involveres når vi skaber noget nyt i kommunikation, deriblandt det sproglige.

Projektet har to overordnede formål:

Det første er at give et billede af hvordan vi skaber vores forståelse af nye ord, samt af hvordan vi kontekstualiserer det nye og betydningerne af dette i kommunikationssituationen.

Dette gøres konkret ved 3 casestudier af eksperimentel karakter: et socialiseringsprocesstudie, et diskursivt studie samt et kontekstualiseringsstudie

Det andet formål er at undersøge hvilke mekanismer der spiller ind når vi danner lokale konventioner. Undervejs i beskrivelsen af sociale processer der involverer og medskaber sprog, undersøges hvordan vi skal forstå de konventionaliseringsprocesser der er involveret i det sprogvitenskabelige udtryk *leksikalisering*. Dette bliver gjort for at gøre rede for de mange sociale og psykologiske forhold der gør sig gældende i sproglige transformationer over tid. Sidstnævnte vil bidrage til en diskussion om hvordan konventioner skabes og vedligeholdes i forbindelse med nyorddannelse. Desuden bliver projektet på det videnskabelige plan et bidrag til udvikling af en egentlig metodologi inden for det integrerede sprogsyn.

I løbet af foråret 2010 har Line Brink Worsøe (LBW) foretaget kvalitative undersøgelser samt deltaget i en konference i Hong Kong. I efteråret 2010 har LBW efter omrokering af pligtarbejdstimer fra Sprognævnet til Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab (INSS) afholdt overbygningskursus i ”Sociale relationer og ord” på sprogpsykologi, INSS på Københavns Universitet. Desuden har LBW i efteråret 2010 deltaget med paper ved en konference ved Aalborg Universitet samt deltaget i arbejdsgruppen i forbindelse med arrangement af seminar om nordisk sprogforståelse i nye kommunikationsformer (NoSSiNK) afholdt på Schæffergården november 2010.

Projektet blev påbegyndt 1.9.2009 og er et ph.d.-stipendium samfinansieret af Dansk Sprognævn og Københavns Universitet.

DK-CLARIN

Jakob Halskov og Sabine Kirchmeier-Andersen deltager i projektet DK-CLARIN.

DK-CLARIN er en forskningsinfrastruktur for humaniora med sprogligt fokus: skrevet, talt og multimodalt. DK-CLARIN skal indeholde store tekstkorpuser med ældre og moderne dansk, parallelle tekster (samme tekst på to sprog), talt sprog, ordbøger, videosekvenser mv. Disse resurser vil blive opmærket med lingvistisk og anden information ved hjælp af automatiske værktøjer. Opmærkningerne gør det muligt at finde og kombinere resultater på helt nye måder. Det betyder at DK-CLARIN vil støtte forskerne på hidtil usete måder og give adgang til nye forskningsresultater inden for sprogvidenskab, litteratur, historie mv.

Sprognævnet er repræsenteret i to delprojekter der har til formål at opbygge hhv. et almensprogligt korpus på ca. 45 mio. løbende ord og et fagsprogligt korpus på ca. 11 mio. løbende ord, omfattende domæner som medicin og sundhed, klima og miljø, it, nanoteknologi, byggeri og anlæg samt landbrug.

Projektet, som afsluttes i juni 2011, er finansieret af den nationale pulje for infrastruktur og udføres i et samarbejde mellem Københavns Universitet, Aarhus Universitet, Syddansk Universitet, Det Kongelige Bibliotek, Nationalmuseet, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Dansk Sprognævn og Copenhagen Business School. Projektet er tilknyttet EU-CLARIN-projektet (baseret på ESFRI-anbefalinger) som støttes af Europa-Kommissionen.

Nævnet har i kølvandet på projektet arbejdet intensivt for at sætte fokus på sproglige problemstillinger i den nye ”Roadmap for forskningsinfrastruktur” der danner grundlag for den næste uddeling af infrastrukturpuljen. Nævnet er således både medforslagsstiller til et nyt digitalt humanistisk forskningslaboratorium og til en national termbank.

Nordisk klarsprogsprojekt

Pia Jarvad har været den danske kontaktperson for det nordiske klarsprogsprojekt. Klarsprogskonferencerne afholdes hvert andet år, og det blev besluttet at temaet for den næste klarsprogskonference (der afholdes i Reykjavik 2011) skal være juridisk sprog. Der er desuden generel enighed blandt klarsprogsrepræsentanterne om at også forskningsdimensionen skal prioriteres på de fremtidige klarsprogskonferencer.

Projektet har i 2010 modtaget 40.000 kr. af Sprognævnenes Netværk under Nordisk Sprogkoordination.

Nordisk børneordbog på nettet

Projektet har til formål at udarbejde en netordbog for nordiske børn i alderen omkring 12 år. Netordbogen kommer i første omgang til at indeholde danske, norske og svenske ord og fraser, og den vil kunne fungere som indgang til nordisk sprogfællesskab for børn med finsk, færøsk, grønlandsk, islandsk og samisk modersmål og med et mindre kendskab til dansk, norsk eller svensk. Ordbogen indeholder det centrale ordforråd for målgruppen, og brugeren kan søge på modersmålet eller målsproget og få oplysninger på modersmål, målsprog eller alle tre sprog. Ord og ordforklaringer kan læses, men også høres, idet talt tekst indlægges. Netordbogen vil blive en gratis tjeneste på nettet.

Språkrådet i Norge er juridisk ansvarlig og har påtaget sig driftsopgaverne for Netværket for Sprognævne i Norden. Torbjørg Breivik (Norge) er projektleder, og Pia Jarvad (Danmark) er hovedredaktør. Desuden medvirker Jakob Halskov (Danmark), Birgitta Lindgren (Sverige) og Bodil Aurstad (Nordisk Sprogkoordination).

Projektet har modtaget 40.000 Euro fra NORDPLUSsprog.

Nordisk Databaseharmonisering

Jakob Halskov, Ida Elisabeth Mørch og Sabine Kirchmeier-Andersen deltager i projektet. I 2007 besluttede de nordiske sprognævns netværk at iværksætte et ud-

redningsarbejde om harmonisering af deres svar databaser. Formålet var at undersøge mulighederne for at etablere et fælles svarbasesystem hvori medarbejdere og eksterne brugere kan søge på tværs af sprogene i hinandens baser.

Arbejdet med den fælles svarbase er i efteråret 2010 genoptaget som planlagt. Der anvendes et webbaseret ontologiredigeringsprogram iTerm i hvilket kategorierne redigeres, beskrives (defineres) og kommenteres på engelsk og dansk, svensk og norsk. Der er opnået konsensus om taksonomiområdet ortografi som skal danne udgangspunkt for en implementering af en pilotversion af systemet i foråret 2011.

Projektet finansieres af Sprognævnenes Netværk under Nordisk Sprogkoordination og afsluttes i 2012.

Nordisk sprog og sprogforståelse i de nye kommunikationsformer (NoSSinK)

Projektet har til formål at opnå viden om sprog og sprogforståelse i nye medier i de nordiske lande.

Der er blevet nedsat en arbejdsgruppe med deltagere fra de nordiske sprognævn og en projektleder fra Dansk Sprognævn (Marianne Rathje). Arbejdsgruppen har holdt 2 møder (januar og juni 2010) hvor dels et seminar er blevet planlagt, dels en skitse til et kommende forskningsprojekt. Seminaret blev afholdt 25.-26. november på Schæffergården med 30 deltagere fra Danmark, Sverige, Norge, Island og Tyskland. Med seminaret blev der skabt et internordisk netværk med deltagelse af sprogforskere, medieforskere og undervisere i nordisk, der blev videndelt på området samt skabt et grundlag for at en ansøgning om ekstern finansiering af et fælles forskningsprojekt kan udarbejdes.

Projektet har i 2010 modtaget 40.000 kr. af Sprognævnenes Netværk under Nordisk Sprogkoordination.

FORSKNINGSÅRSVÆRK I 2010

Sprognævnets forskere og seniorforskere har gennemsnitlig 30 % af deres arbejdstid til personligt valgte forskningsprojekter inden for nævnets område, men ikke nødvendigvis jævnt fordelt, således at de i perioder forsker lidt mindre for derefter samlet at afvikle optjent forskningstid. Derudover deltager de i den forskning som instituttet er pålagt eller har påtaget sig. Forskere og seniorforskere som er frikøbt med fondsstøtte til særlige projekter, bruger normalt 90 % af projekttiden på forskning og 10 % til institutopgaver. Ph.d.-stipendiater, som er ansat for tre år, har 80 % af deres arbejdstid til personlig forskning, men afvikler normalt deres institutforpligtelser tidligt i ansættelsen. Videnskabelige medarbejdere uden for stillingsstrukturen har ikke personlig forskningstid, men kan deltage i institutforskning. Tabel 1 viser det samlede antal forskningsmånedsværk i 2010 fordelt på medarbejdere. Tabel 2 viser fordelingen på projekter. I opgørelsen medtages alle de opgaver som er knyttet til forskningen, dvs. også forskningsadministration, deltagelse i styregrupper, opbygning af forskningsinfrastruktur, osv. Forskning i sprog og norm

er beregnet som 50 % af arbejdet med Retskrivningsordbogen; udarbejdelse af svar i svartjenesten medregnes med 50 %. Tallet er sat op fra 33 % til 50 % fordi andelen af komplekse spørgsmål som kræver særlige undersøgelser, er stigende. På samme måde indgår de forskningsrelaterede opgaver i forbindelse med vedligeholdelsen og opbygningen af ord- og svarsamlingen som 50 % forskningstid. Den enkeltes forskningstid pr. projekt er fordelt efter skøn baseret på arbejdsplanen for 2010.

Instituttet arbejder fortsat hen imod en mere projektorienteret arbejdsform hvor de personlige forskningsprojekter indgår som delprojekter i interne eller eksterne forskningsprojekter, og på denne måde øger udbyttet af forskningsindsatsen både for projekterne og den enkelte forsker. Der satses fortsat på at få publiceret artikler i internationale og fagfællebedømte tidsskrifter.

Forskningsmånedsværk pr. medarbejder	FM pr. år
Ole Ravnholt (OR)	5,9
Pia Jarvad (PJ)	6,6
Jørgen Schack (JS)	7,3
Margrethe Heidemann Andersen (MHA)	5,9
Anita Ågerup Jervelund (AÅJ)	6,6
Jørgen Nørby Jensen (JNJ)	5,8
Marianne Rathje (MR)	7,4
Anne Kjærgaard (AK)	6,0
Sabine Kirchmeier-Andersen (SKA)	4,6
Jakob Halskov (JH)	8,0
Ida Elisabeth Mørch (IEM)	1,6
Line Brink Worsøe (LBW)	12,0
I alt	77,6

Tabel 1

Forskningsmånedsværk pr. projekt	FM pr år
Forskning i sprog og norm (AÅJ, JS, JNJ, MHA)	13,1
Organisationers sprogpolitik (AK)	6,0
DK-CLARIN (JH, SKA)	8,4
Ord- og svarsamling (alle)	8,0
Nordisk databaseharmonisering (JH, IEM)	1,0
Chat og sms-sprog (MR)	5,5
Meddelelsesstruktur (OR)	3,6
Danske Nominaler (JS)	3,6
Nye ord i dansk/ Ordtrawleren (PJ, JNJ, SKA, MR, JH)	9,0
Sær- og sammenskrivning (MHA)	3,6
Sproglige statusmålinger (SKA)	1,7
Orddannelse (LBW)	12,0
Stavefejlsundersøgelse (AÅJ, JS)	2,2
Månedsværk i alt	77,6

Tabel 2

Der har været brugt 17,7 arbejdsmåneder mere på forskning og forskningsrelaterede opgaver i 2010 i forhold til 2009. Stigningen skyldes dels at nævnet har fået tilknyttet endnu en ph.d.-studerende, dels at antallet af forskningsmåneder er øget

med 4,8 fordi svartjenesten nu medregnes med 50 % i stedet for 33 %. Korrigerer man den samlede forskningstid for de ph.d.-studerendes tid og for den ændrede beregning af svartjenesten, viser det sig at der samlet set er blevet forsket 7,9 måneder mere i 2010 end i 2009.

Instituttet kan med tilfredshed konstatere at nævnets medarbejdere også i 2010 har været meget aktive på forsknings- og formidlingsfronten hvilket bl.a. afspejler sig i at antallet af artikler, bøger og foredrag er steget med 26 % (se nedenfor).

Nævnet har også i 2010 jævnlige modtaget studerende, praktikanter og forskere fra danske og udenlandske uddannelsesinstitutioner.

PUBLIKATIONER

Instituttets medarbejdere har i løbet af 2010 udgivet 5 netudgivelser, 6 bøger og 39 artikler, heriblandt 11 forskningsartikler hvoraf de 7 er fagfællebedømt. Der er endvidere blevet holdt 37 foredrag og indlæg på konferencer.

Publikationsstatistik	2008	2009	2010
Netudgivelser	2	3	5
Bøger/tidsskrifter/rapporter	4	4	6
Artikler – forskning	11	9	13
Artikler – formidling	13	30	30
Foredrag – forskning	17	8	16
Foredrag - formidling	12	15	14
i alt	59	69	84

Netudgivelser

Kampagnehjemmeside: <http://gangisproget.dk>

Kampagnen på Facebook: <http://apps.facebook.com/gangisproget>

Sprognævnets hjemmeside: www.dsn.dk

Sprogportalen: <http://sproget.dk>

Nordisk sprogkoordination: www.nordisksprogkoordination.org

Bøger/rapporter/tidsskrifter

Pharao Nicolai, Marianne Rathje, Jann Scheuer (red.): *NyS. Nydanske Sprogstudier* 37. Dansk Sprognævn 2009 (udkom i 2010).

Christensen, Tanya Karoli, Torben Juel Jensen, Niels Møller Nielsen, Nicolai Pharao, Marianne Rathje, Jann Scheuer (red.): *NyS. Nydanske Sprogstudier* 38. Dansk Sprognævn 2010.

Jarvad, Pia (hovedredaktør): *Sprog i Norden 2010*. Nordisk Sprogkoordination 2010.

Jensen, Jørgen Nørby og Kirchmeier-Andersen, Sabine (red.): *Nyt fra Sprognævnet* 1-4. Dansk Sprognævn.

Kirchmeier-Andersen, Sabine: *Årsberetning 2009*. Dansk Sprognævn 2010.

Rathje, Marianne: *Generationssprog*. Dansk Sprognævns skrifter 43. Dansk Sprognævn 2010.

Andre publikationer:

Jacobsen, Henrik Galberg: *Ret og Skrift. Officiel dansk retskrivning 1739-2005*, bd. 1-2. Syddansk Universitetsforlag, Odense 2010. Dansk Sprognævns skrifter 42. Dansk Sprognævn 2010.

Jørgen Nørby Jensen har været konsulent på Politikens Nudansk Ordbog med etymologi, 4. udg. Politikens Forlag, København 2010, og Politikens Nudansk Ordbog, 21. udg. Politikens Forlag, København 2010.

Artikler

Forskning

Barrière, Caroline og Halskov, Jakob: "Web-based extraction of semantic relation instances for terminology work." I: Alain Auger, Caroline Barrière (red.): *Probing Semantic Relations*. Benjamins current topics 23. Amsterdam: John Benjamins, s. 19-42.

Halskov, Jakob og Jarvad, Pia: "Automated extraction of neologisms for Lexicography." I: Sylviane Granger and Magali Paquot (red.): *eLexicography in the 21st Century: New Challenges, New Applications*. Proceedings of eLex 2009, Cahiers du Cental, bd. 7 (2010), s. 405-410. Presses universitaires de Louvain.

Halskov, Jakob og Jarvad, Pia: "Manuel og maskinel excerpering af neologismer." I: *Nydanske Sprogstudier* 38. Dansk Sprognævn 2010, s. 39-68.

Halskov, Jakob, Dorte Haltrup Hansen, Anna Braasch og Sussi Olsen: "Quality indicators of LSP texts – selection and measurements. Measuring the terminological usefulness of documents for an LSP corpus." I: *Proceedings of LREC 2010*. Malta, s. 2614-2620.

Halskov, Jakob: "Halvautomatisk udvælgelse af lemmakandidater til en nyordsordbog." I: *LexicoNordica* 17. Nordisk Forening for Leksikografi 2010, s. 73-97.

Jarvad, Pia: "At sidde i futtog. Kreditpakke, læseløfte og 360-graders eftersyn var blandt de nye ord og udtryk i 2009." I: *Sprog og Samfund*. Nyt fra Modersmåls-selskabet, 28. årgang, nr. 1, 2010, s. 9.

Jervelund, Anita Ågerup og Schack, Jørgen: "En undersøgelse af elevernes stavefærdighed i FSA 2008, retskrivning." I: *Dansk Noter* 3, september 2010, s. 50-54.

Kjærsgaard, Anne: "Hvordan skriver de egentlig? Om brugen af tekstanalyseprogrammer i det sprogpoltiske arbejde." På: <http://kommunikationsmaaling.dk/artikel/hvordan-skriver-de-egentlig>. Januar 2010.

Rathje, Marianne (2009): "Generationssprog – brugsmæssige og samtalepartnerafhængige træk", I: I. Schoonderbeek Hansen og P. Widell (red.): 12. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog. Aarhus Universitet, 9.-10. oktober 2008. Århus 2009, s. 247-260. Udkom i 2010.

Rathje, Marianne (2009): "Definition af citat i talesprog", i: *NyS* 37, s. 125-155. Udkom i 2010.

- Rathje, Marianne: "Spalteplads til bandeord". I: *Nyt fra Sprognævnet*, 2010/3, s. 5-12.
- Ravnholt, Ole: "Om grundlaget for sproglig normering i Danmark". I: *Sprog i Norden*, 2010.
- Schack, Jørgen: "Distinctive names: constraints on brand name creation." I: *Onoma. Journal of the International Council of Onomastic Sciences. Vol. 43* (2008), s. 57-72.

Formidling

- Andersen, Margrethe Heidemann: "At tale integreret" (klumme). I: *Jyllands-Posten*, 25.9.2010.
- Andersen, Margrethe Heidemann: "Det må jeg give ham!". I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/1, s. 14-15.
- Andersen, Margrethe Heidemann: "En eller et nem-id?". I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/2, s. 13.
- Andersen, Margrethe Heidemann: "Integrerede ord". I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/3, s. 13-14.
- Andersen, Margrethe Heidemann: "Kluddermikkel, tudemarie, pernittengryn og brianfraktur". I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/4, s. 5-9.
- Andersen, Margrethe Heidemann: "Sjuskedorte, fjollefrederik og skvatmikkel" (klumme). I: *Jyllands-Posten*, 13.2.2010.
- Andersen, Margrethe Heidemann: "Så giver jeg en øl i lufthavnen!". I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/4, s. 12-13.
- Jarvad, Pia: "Søsprog i almensproget". I: *DFÆLbladet*. Medlemsblad for Dansk Forening for Ældre Lystfartøjer, nr. 103, 2010, s. 10-11.
- Jensen, Jørgen Nørby og Lorentzen, Henrik: "Nye Ord" (sprogtema). *www.sproget.dk*.
- Jensen, Jørgen Nørby: "Fri(t) internet". I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/4, s. 14-15.
- Jensen, Jørgen Nørby: "Mailgate, kødklister og askesky – ord og udtryk fra året der gik". *www.dsn.dk*, 2.12.2010.
- Jensen, Jørgen Nørby: "Majonæsekrigen – 25 år efter" (klumme). I: *Jyllands-Posten*, 24.7.2010.
- Jensen, Jørgen Nørby: "Ord fra nullerne" (klumme): I: *Jyllands-Posten*, 20.3.2010.
- Jensen, Jørgen Nørby: "Skod". I: *Nyt fra sprognævnet* 2010/3, s.14-15.
- Jensen, Jørgen Nørby: "Skråsikker". I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/1, s. 12-13.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine: "Exit poll eller valgstedsmåling". I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/1. s. 1-3
- Kjærgaard, Anne: "Replik til Yngve Søndergaard". I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/2, s. 8-10.
- Mørch, Ida Elisabeth: "Brugen af ordene spedalskhed og lepra". I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/1, s. 13-14.
- Mørch, Ida Elisabeth: "En eller et battle". I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/2, s. 14-15.
- Mørch, Ida Elisabeth: "En søsken". I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/2, s. 14.
- Mørch, Ida Elisabeth: "Gentagen eller gentagende". I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/4, s. 9.

- Mørch, Ida Elisabeth: ”Nye ord kommer til – andre glider ud”. (klumme) I: *Dansk*, september 2010.
- Mørch, Ida Elisabeth: ”Sms-tekster og retskrivning”. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/1, s. 3-5.
- Nielsen, Signe Nordstrand: ”BREAKING NEWS! Sproglig korrekthed på tv2.dk”. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/2, s. 1-6.
- Ravnholt, Ole: ”Andengenerationsindvandrer”. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/2, s.12-13.
- Ravnholt, Ole: ”E-sport”. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/4, s. 11-12.
- Ravnholt, Ole: ”Hvilken ordklasse er ordet andre?”. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/4, s. 13-14.
- Ravnholt, Ole: ”LEAN, Lean eller lean; lean-aktivitet eller leanaktivitet?”. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/2, s.11.
- Ravnholt, Ole: ”Ren(t)rum”. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/2, s. 13.
- Ravnholt, Ole: ”Sølvbryllup – 25 års registreret partnerskab”. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2010/4, s. 10.

Foredrag og konferenceindlæg

Forskning

- Andersen, Margrethe Heidemann: ”English in Danish. Language Attitudes in Denmark”. Foredrag på *Sociolinguistics Symposium 18*, Southampton, England, 1.-4.9.2010.
- Andersen, Margrethe Heidemann: ”Særskrivning og sammenskrivning i dansk”. Foredrag på *Moderne om Udforskningen af Dansk Sprog 13*, Århus Universitet, 14.-15.10.2010.
- Halskov, Jakob, Dorte Haltrup Hansen, Anna Braasch, Sussi Olsen: ”Quality indicators of LSP texts – selection and measurements. Measuring the terminological usefulness of documents for an LSP corpus”. Poster ved *Language Resources and Evaluation Conference 2010*. Malta.
- Jarvad, Pia: ”Er de nordiske sprog i fare?”. Ved *Nordisk konference om sprogbrug, sprogholdninger og sprogpolitik* ved Karlsuniversitetet i Prag 11.-12.3.2010.
- Jarvad, Pia: ”Sprogfornyelser og italesættelse af mad”. Gæsteforelæsning på *Life, Det biovidenskabelige fakultet for fødevarer, veterinærmedicin og naturressourcer*, 7.10.2010.
- Jervelund, Anita Ågerup og Schack, Jørgen: ”Er eleverne blevet dårligere til at stave? En undersøgelse af diktaten i FSA 2008”. Foredrag på *Dansklærerforeningens årsmøde* 30.9.2010 i Nyborg, Folkeskolesektionen.
- Jervelund, Anita Ågerup og Schack, Jørgen: ”Om Retskrivningsordbogen 2011, elevers stavfejl og generationssprog”. Foredrag for *danske EU-oversættere og -tolke i Bruxelles og Luxembourg* 17.-18.6.2010.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine: ”Language Change and Linguistic Diversity – Future Challenges for MT”. Foredrag på konferencen *Translingual Europe*, Berlin, 7.6.2010.

- Kirchmeier-Andersen, Sabine: "Genbrug af sprogprojekter – EU-projektet IGLO". Foredrag på *Nordisk Sprogmode*. Thorshavn, 27.8.2010.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine: "Language Technology for Language Institutions". Foredrag på *EFNIL's årsmøde*. Thessaloniki, 3.11.2010.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine: "Sproglige statusmålinger på europæisk plan – aktiviteter og resultater". Foredrag. *Språkrådets statusseminar*. Oslo, 15.11.2010
- Kjærgaard, Anne: "Changing texts, changing writing practices or changing nothing at all? – An investigation of the effects of a language campaign". Indlæg på konferencen *NorDisCo*. Aalborg Universitet, 17.-19.11. 2010.
- Rathje, Marianne: "Quotations and quotatives in the speech of three Danish generations". *Nordic Interdisciplinary Conference on Discourse and Interaction*, Aalborg Universitet, 17.11.2010.
- Ravnholt, Ole: "Links og topics i tredje klasse". Foredrag på *Møder om Udforskningen af Dansk Sprog 13*, Aarhus Universitet, 14.-15.10.2010.
- Worsøe, L.B.(2010): "What's in a word – what's a word in". *Linguistics of the 21st century*. University of Hong Kong, Faculty of English, 5. - 8. maj 2010
- Worsøe, L.B.(2010): "The new words of new situations. *NorDisCo*. Aalborg Universitet, 14. – 17. november 2010

Formidling - Konferenceindlæg

- Jervelund, Anita Ågerup og Schack, Jørgen: "Overblik over normændringer i Retsskrivningsordbogen 2011". Foredrag på *Sprognævnets årsmøde* 19.3.2010.
- Jervelund, Anita Ågerup: "Overblik over principielle ændringer i Retsskrivningsordbogen 2012". Foredrag på *Sprognævnets repræsentantskabsmøde* 8.10.2010.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine og Pedersen, Line: "Gang i sproget". *Åbningskonference for sprogkampagnen*, København, 14.9.2010.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine: "Det danske sprogs fremtid". Foredrag for journalister på TV2. København, 7.12.2010.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine: "Det danske sprogs fremtid". Foredrag på *Rødding Højskole*, Rødding, 18.8.2010.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine: "Om det danske sprog". Foredrag på *AOF i Hvidovre*, 13.10.2010.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine: "Sproghøj. Foredrag om det danske sprog". *Teknisk Gymnasium Hillerød*, 8.12.2010.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine: "Sprognævnet og kulturen". Cafemøde om kulturformidling. *Københavns Universitet*, 10.2.2010.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine: "Hvad enhver dansker bør vide om det danske sprog". Foredrag på *Folkeuniversitetet i Århus*, 21.9.2010.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine: "Foredrag om det danske sprog". *Zahles Seminarium*, 17.11.2010.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine: "Minoritetssprog i nutid og fremtid". Foredrag for *Grænseforeningen og Sydslesvigsk forening*. København, 25.11.2010.
- Kjærgaard, Anne: "Sådan skriver vi". Foredrag på *Rødding Højskole*, Rødding, 20.8.2010.

Mørch, Ida Elisabeth: Om lingvistisk arbejde og sproget.dk for lingvistikstuderende på Københavns Universitet, 4.5.2010.

Rathje, Marianne: "Generationsprog – myte eller virkelighed" på *Årsmøde for sektionen for læreruddannede: Den sproglige dimension i danskfaget*, Nyborg, 30.9.2010.

Aktivitetsplan 2011

Nævnet har med udgangen af 2010 færdigformuleret en ny rammeaftale for perioden 2011-2014. Rammeaftalen består af en hovedaftale samt bilag som omfatter omverdensanalyse, strategi og økonomi. Nævnet har fået en særbevilling på 2 mio. kr. fordelt over 3 år. Strategien og hovedindsatsområderne gengives her:

Dansk Sprognævn. Rammeaftale 2011-2014. Strategi

I de kommende fire år vil nævnet prioritere forskning i orddannelse, herunder indsamlingen af nye ord, ordforbindelser og ordanvendelser, og forskning i samspillet mellem sprogudviklingen og udviklingen af nye medier og kommunikationsformer som danskerne mere og mere benytter sig af.

Nævnet vil fortsætte udviklingen af strategier og værktøjer til at følge sprogets udvikling med henblik på fortsat at kunne sikre et stabilt skriftbillede i den forandrede kommunikationssituation der skabes gennem de nye interaktive medier. Nævnet vil ikke blot udvikle indsamlings- og analysemetoder til at registrere og analysere sprogudviklingen i de nye medier, men også effektivisere og intensivere indsamlingen af nye ord, ordforbindelser og ordanvendelser generelt.

Sprognævnet vil sørge for at Retskrivningsordbogen og retskrivningsreglerne bliver tilgængelige på så mange platforme som muligt (fx trykt, på internettet og på mobiltelefon) således at alle brugere af dansk kan få adgang til den korrekte stavemåde uanset hvilken kommunikationssammenhæng de befinder sig i. Samtidig vil nævnet satse på at opdatere ordbogen løbende således at nye ords stavemåder hurtigere bliver tilgængelige for alle. Endvidere vil nævnet arbejde videre med metoder til statusrapportering for at der med jævne mellemrum kan udgives en rapport om sprogets status.

Nævnet vil i sin formidling nå ud til alle danskere, ikke blot ved at fastholde sin tilstedeværelse i de trykte medier, tv og radio samt internettet, men også ved at inddrage de nye sociale medier i sin formidling. I den forbindelse vil nævnet især lægge vægt på samspillet med de sprogkampagner som nævnet leder for hhv. den danske regering og nordisk ministerråd. Hovedvægten vil i alle sammenhænge blive lagt på de yngre sprogbrugere.

Sprognævnet vil satse på at videreudvikle sine relationer til de danske og internationale sproglige forsknings-, rådgivnings- og undervisningsmiljøer og udnytte synergieffekterne i samspillet med nævnets repræsentantskab i den nye struktur og i det nordiske samarbejde, herunder udvikle samarbejdet med Det Danske Akademi og fortsætte med at varetage opgaven som nordisk sprogkoordinator.

Med en medarbejderstab på ca. 10 årsværk finansieret af basisbevillingen er det ikke muligt for nævnet at virkeliggøre visionen uden et intensivt samarbejde med andre institutioner og organisationer og uden tilførsel af eksterne midler. Et vigtigt element i nævnets strategi i de kommende år vil derfor være at udbygge de danske og internationale, især nordiske, faglige netværk med henblik på samarbejde og ansøgninger om midler til danske, nordiske og europæiske forskningsprogrammer og fonde. De områder som egner sig specielt godt til samarbejde, er forskning og metodeudvikling, udvikling af ordbøger og undervisningsmateriale samt samarbejde inden for sprogteknologi især inden for korpusopbygning.

Strategien er således at sætte sig et antal mål som kan nås med udgangspunkt i basisbevillingen, men samtidig at formulere yderligere målsætninger som kan opnås under forudsætning af at der opnås flere bevillinger.

Et andet led i strategien er opbygning af stærkere samarbejdsrelationer til undervisningssektoren, herunder især professionshøjskolerne, idet nævnet vurderer at budskaber om sprogets udvikling og retskrivningsnormen kan få større og mere holdbar effekt hvis der kan skabes interesse hos bl.a. lærerstuderende i begyndelsen af deres uddannelse, og hvis denne interesse kan fastholdes senere i undervisningen.

FOKUSOMRÅDER I DE KOMMENDE 4 ÅR

Forskning

Nævnets forskning omfatter alle aspekter af sproget, dvs. fonologi, morfologi, syntaks, semantik og pragmatik, dog lægges der særlig vægt på de aspekter af det danske sprog som har relation til retskrivning og orddannelse.

Mål 1:

Viden om sprogets udvikling og anvendelse i de nye kommunikationsformer

Opbygning af forskningsområdet ”Sproget i de nye kommunikationsformer”

- Indsamling af datamateriale i form af tekster fra sms, chat, blog, Facebook osv. samt andre typer af data, fx elevstile og stoveundersøgelser
- Analyser af data
- Etablering af internationale kontakter til forskere inden for området
- Afholdelse af en række videnskabelige konferencer
- Udgivelse af artikler og andre publikationer.

Mål 2:

Viden om dannelse af nye ord, ordanvendelser og udtryksformer

Videreudvikling af forskningsområdet neologismeforskning

- Videreudvikling af manuelle og maskinelle metoder til indsamling, analyse, redigering og formidling af nye ord
- Ajourføring af Nye ord i dansk på nettet
- Metoder til løbende indsamling af tekstmateriale (korpus)
- Oprettelse og opmærkning af tekstsamlinger
- Kvantitative og kvalitative metoder til generelle og genrespecifikke analyser
- Afholdelse af videnskabelige konferencer og symposier
- Udgivelse af artikler og andre publikationer.

Råd og oplysning

Mål 1:

Adgang for alle sprogbrugere til viden om forståeligt, formålstjenligt og korrekt sprog på så mange platforme som muligt

- Interaktiv nyordsside på nettet
- Løbende opdatering af Retskrivningsordbogen
- Retskrivningsordbogen på andre platforme, fx mobiltelefon og e-bog
- Formidling af nye retskrivningsregler
- Videreudvikling af sproget.dk
- Formidling af viden om retskrivningens udvikling
- Tilgængeliggørelse af flere svar på nettet
- Klarsprogsindsats
- Intensiveret samarbejde med nye partnere: lærere og journalister, Det Danske Akademi
- Fortsat udvikling af samarbejds mulighederne under den nye struktur.

Mål 2:

Debat og interesse for sprog hos unge sprogbrugere

Særlig fokus på unge i alle formidlingsaktiviteter

- Udvikling af spil
- Udvikling af interaktive tjenester på net og mobil
- Dansk og nordisk sprogkampagne
- Nordisk børneordbog.

Retskrivningsnorm

Mål 1:

Effektiv informationsoverførsel gennem et stabilt skriftbillede

Fastlæggelse af normen, tilpasning af nye ord til normen og overvågning af behovet for normændringer

- Udgivelse af en ny retskrivningsordbog i 2012
- Udvikling af metoder og arbejdsgange til at tilpasse nye ord løbende fra og med 2013

- Udvikling af fremgangsmåder og arbejdsgange til at overvåge behovet for normændringer fra og med 2013
- Overvågning af fejltypen i elevstile og retskrivningsprøver.

Mål 2:

En fagligt veloplyst sprogdebat i det offentlige rum

Tilvejebringelse og offentliggørelse af oplysninger om sprogets status

- Videreudvikling af metoder til indsamling og analyse af data
- Indsamling og inddragelse af data i forskning og normering
- Samarbejde med danske myndigheder, kulturstatistikken og Danmarks Statistik om indsamling af data
- Samarbejde og sammenligning med tilsvarende aktiviteter i de nordiske lande
- Samarbejde med tilsvarende aktiviteter i EU
- Publicering af statusrapport.

Regnskab 2010

Resultatopgørelse drift Almindelig virksomhed:	Regnskab 2010	Bevillingstal Budget 2010
Driftsresultat		
Bevilling - TB/Akt.	10.500.000,00 kr.	10.500.000,00 kr.
Anvendt af tidl. overskud	0,00 kr.	0,00 kr.
Årets overskud	-415.886,71 kr.	0,00 kr.
	10.084.113,29 kr.	10.500.000,00 kr.
Ordinære driftsindtægter		
Salg af varer og andre tilskudsfin. aktiviteter	4.016.734,88 kr.	2.400.000,00 kr.
Tilskud til egen drift	232.000,00 kr.	300.000,00 kr.
Øvrige driftsindtægter	0 kr.	0 kr.
Gebyrer	0 kr.	0 kr.
Ordinære driftsindtægter i alt	4.248.734,88 kr.	2.700.000,00 kr.
Ordinære driftsomkostninger		
Ændring i lager	0 kr.	0 kr.
Forbrugsomkostninger	5.108.119,08 kr.	3.345.000,00 kr.
Husleje	2.200.697,51 kr.	2.500.000,00 kr.
Andre forbrugsomkostninger	4.551,00 kr.	5.000,00 kr.
Forbrugsomkostninger i alt	7.313.367,59 kr.	5.850.000,00 kr.
Personaleomkostninger		
Lønninger	5.983.112,23 kr.	6.000.000,00 kr.
Pension	954.737,02 kr.	900.000,00 kr.
Lønrefusion	-316.093,68 kr.	0 kr.
Andre personaleomkostninger	96.387,55 kr.	100.000,00 kr.
Personaleomkostninger i alt	6.718.143,12 kr.	7.000.000,00 kr.
Andre ordinære driftsomkostninger		
Af- og nedskrivninger	271.657,00 kr.	350.000,00 kr.
Ordinære driftsomkostninger i alt	14.303.167,71 kr.	13.200.000,00 kr.
Resultat af ordinære drift	29.680,46 kr.	0,00 kr.
Andre driftsposter		
Andre driftsindtægter	0 kr.	0 kr.
Andre driftsomkostninger	0 kr.	0 kr.
Resultat før finansielle poster	29.680,46 kr.	0,00 kr.
Finansielle poster		
Finansielle indtægter	20.574,08 kr.	0 kr.
Finansielle udgifter	49.515,54 kr.	0 kr.
Resultat før ekstraordinære poster	739,00 kr.	0,00 kr.
Ekstraordinære poster		
Ekstraordinære indtægter	0 kr.	0 kr.
Ekstraordinære udgifter (bortfald)	739,00 kr.	0 kr.
Årets resultat	0,00 kr.	0,00 kr.

Nævnets overskud videreføres til 2011 til brug for at indhente den produktionsnedgang der er opstået i forhold til Retskrivningsordbogen og indsamling af nye ord.

Under ordinære driftsomkostninger indgår en flytteudgift på 1.054.000 kr., idet nævnet primo året fik til huse på adressen H.C. Andersens Boulevard 2, 1533 V.

Dansk Sprognævn

H.C. Andersens Boulevard 2 · DK-1553 København V

Telefon: +45 33 74 74 00 · Fax: +45 33 74 74 20

Spørgetelefon.: +45 33 74 74 74

mandag-torsdag 10-12 og 13-15

www.dsn.dk